

Antoni Jackowski

Jagiellonian University in Cracow
Institute of Geography and Spatial Management
antoni.jackowski@wp.pl

THE CONTRIBUTION OF GEOGRAPHY TO THE DEVELOPMENT OF TOURISM RESEARCH IN POLAND

Abstract: The article presents, both chronologically and thematically, the contribution of geography to the development of tourism research. The discussion concerns the situation in Poland but is presented in the context of the development of tourism geography in Europe and globally. The analysis includes only theoretical-methodological research. The output of Polish tourism geography after World War II has been considerable and comprises around 800 publications.

Key words: knowledge, geography, tourism geography, tourism, academic geography centres.

*In memory of Prof. Elżbieta Dziegieć,
a distinguished representative of tourism geography,
and a wonderful friend*

1. INTRODUCTION

When the number of people travelling for pleasure increased in Europe at the turn of the 19th c., it became of interest to journalists and representatives of academic disciplines. Geographers were among the first who paid attention to this issue and, alongside naturalists and humanists, contributed significantly to the development of tourism research. It was a time when geography departed from research limited nearly exclusively to the natural environment and started to focus on the relations between the environment and various manifestations of life in human communities. It soon turned out that due to its research tools and methods, geography was the only discipline which could link such activity not only to the natural environment but also to interpret it from both spatial and socio-economic perspectives. Geographers also started large-scale work on preparing tourism guidebooks allowing tourists to visit the most interesting sites.

The 1930s was the next period of intensive development of the geographical study of tourism and the range of research was becoming increasingly well defined. The development of spatial planning, so characteristic of the interwar period (both in Europe and Northern America), meant that tourism issues were commonly taken into consideration in urban planning. Geographers played a major role in this area.

The development of tourism and tourism geography led to the appearance of research institutions dealing with these issues, mostly in those countries where tourism was an important part of socio-economic policy (Germany, Switzerland, Italy). From 1929-34 the leading tourism research institution in Europe was the Institute for Tourism Research (*Forschungsinstitut für den Fremdenverkehr*) at the Higher School of Commerce (*Handelshochschule*, from 1935 *Wirtschaftshochschule*) in Berlin. The founder and head of the Institute was Robert Glücksmann, one of the chief theoreticians and creators of tourism sociology, but at the same time someone who appreciated the significance of geographical research in this particular area. The most distinguished geographers of the Institute were Georg Wegener and Adolf Grünthal. The centre in Berlin inspired geographical research into tourism in a number of countries, including Poland where the idea of tourism-related research and a specialist research institution was largely based on the Berlin experience. A leading research centre in France was the Institute of Alpine Geography (*Institut de Géographie Alpine*) in Grenoble, founded in 1907 by Raoul Blanchard (1877-1965). In other European countries tourism studies were undertaken rather occasionally.

Issues in Polish tourism geography have already been discussed in several publications. We should

mention here the most recent by LISZEWSKI (2003c, 2007a, 2008c,d) where he has summed up the achievements of Polish tourism geography. These publications partly relieve the present author from making a detailed presentation of all the issues concerning research relations between the geography and tourism. Therefore we will only point to the most significant achievements, mainly in the field of theory and methodology.

2. THE DEVELOPMENT OF THE GEOGRAPHICAL STUDY OF TOURISM IN POLAND

It is commonly accepted that tourism, in the modern sense of the word, has existed in Poland since the times of Stanisław Staszic, Julian Ursyn Niemcewicz and Wincenty Pol. The most distinguished researcher was certainly Pol, who as a professor of geography at the Jagiellonian University (1849-1852) and a traveller over many years to all parts of Poland, introduced field trips onto the university curriculum. These enabled students to explore new areas and above all learn how to correctly interpret the surrounding landscape. Pol's classes taught them the principles of accurate interpretation of the relation between the natural environment and human activity. This new idea followed Alexander Humboldt's and Karl Richter's school of thought which influenced Pol for at least the last forty years of his life. In the published reports from his journeys he included beautiful descriptions of mountain landscapes, the assets and possible uses of Carpathian mineral waters, and so on. The obligatory character of geographical field trips was appreciated by Pol's successors. In considering the development of our discipline, we should also mention the first PhD theses in geography written at the Jagiellonian University. In 1832, a doctorate in cartography was granted to ŻEBRAWSKI whose 1862 *Mapa zdrojowisk lekarskich Galicyi i Bukowiny...* (*Map of the Medical Spas in Galicia and Bukowina*) still remains one of the main sources on the development of tourism settlement networks. In 1860 a doctorate was given to Eugeniusz Arnold Janota, a renowned traveller and precursor of environmental conservation. His thesis was entitled *Przewodnik w wycieczkach na Babią Górę, do Tatr i Pienin* (*A Guide to excursions to Babia Góra, the Tatra Mountains and the Pieniny Mountains*) and was published in the same year in Kraków. E.A. Janota was also one of the pioneers of Polish tourism research and a co-founder of the Tatra Society.

In 1916, SAWICKI published his *Przestrzeń życiowa (ekumena) na ziemiach polskich. Szkic antropogeograficzny*

(*The area of people life in Poland: an anthropo-geographical outline*), a very important work from a political and nationalistic point of view. Unfortunately, it remained unnoticed by geographers which is a great pity because a lot of the ideas included were ahead of their time. We would particularly like to stress here discussion concerning the possibilities of transforming uninhabited areas for tourism purposes. L. Sawicki also formulated a kind of research programme necessary for tourism to develop as a socio-economic activity. Some of his ideas which are a part of tourism research can be found in the work by SMOLEŃSKI (1912), *Krajobraz Polski* (*The Landscape of Poland*) and in the study by RACIBORSKI and SAWICKI (1914) *Badania i ochrona zabytków przyrody* (*The Study and Protection of Natural Monuments*). Let us not forget that Polish geographers actively participated in the development of Polish tourism research which is reflected in publications between 1900 and 1939 (JACKOWSKI 1968).

In comparison with other European countries and the United States, 'pure' tourism geography started to develop in Poland relatively late – after 1930. This was caused by two factors. Firstly, in the 1920's, geographers worked above all on creating the theoretical and methodological basis for mass tourism. Secondly, it was not until the late 1920's that the state and business became visibly interested in the development of tourism, both domestic and foreign. On 17th October 1928 the Prime Minister of that time, Kazimierz Bartel, appointed an inter-ministerial commission to investigate tourism issues (*Sprawozdanie Międzyministerialnej Komisji... 1931*), presided over by the Vice-Minister of Finance, Stefan Starzyński, who later, from 1934, was President of Warsaw. The report which was published was important evidence of Polish awareness of the importance of tourism as an element in the national economy. The Commission's ideas were later further developed by the Kraków Chamber of Industry and Commerce, closely co-operating with the Geographical Institute at the Jagiellonian University in Kraków.

In the early 1930's, tourism became an object of research at the Geographical Institute of the Jagiellonian University conducted mainly by Stanisław Leszczycki. He attempted to formulate a theoretical basis for tourism geography which should include "a formal definition of landscape tourism assets, a study of possibilities for tourism, the preservation of significant primary features of the landscape, and at the same time establishing how tourism can have rational uses" (LESZCZYCKI 1932). Research issues in tourism geography were very strongly related to "man, the geographical environment, the economic exploitation of land, as well as human creativity and culture" (LESZCZYCKI 1937b). This was obvious progress in comparison with earlier attempts, mainly by foreign

authors, which often limited tourism geography to selected issues mostly connected with the natural environment.

A event on an international scale was the foundation of the *Tourism Studium* (*Studium Turyzmu*) at the Geographical Institute in 1936 (JACKOWSKI, ed., 1992, JACKOWSKI 2007, JACKOWSKI & SOŁJAN 2009: 195-219). It played an important role in the development of Polish and world tourism geography, spatial and regional planning (particularly where strongly related to tourism), as well as in preparing human resources for tourism in Poland. The *Studium* made society aware of how important tourism could be in the socio-economic development of regions and at individual localities. The director of the *Studium* was S. Leszczycki, a senior university lecturer, and the function of secretary was performed successively by Julian Łukaczyński, Tadeusz Chorabik and Tadeusz Wilgat.

The *Studium* published several works: *Prace Studium Turyzmu UJ* (6 volumes), *Komunikaty Studium Turyzmu UJ* (22 editions) and a periodical *Turyzm Polski* (1938-9). The editor of all those publications was Leszczycki.

The activity of the *Studium* was combined with the *Komisja Studiów Ligi Popierania Turystyki* (a study commission of the 'League for the Support of Tourism'), founded in June 1936. Its seat was the Geographical Institute (together with the *Tourism Studium*), its work was administered by S. Leszczycki and the secretary was Wilgat. As a result it became possible to cooperate and to coordinate research. It was also important in that the *League* financed the activity of the *Studium* to a large extent. The results of the research were over 100 case studies (mostly published), many of which were considered to be diploma or even Master's level theses at the Geographical Institute.

The research covered a variety of issues. The most significant certainly were Leszczycki's works in which he attempted to lay a theoretical basis for tourism geography. Despite the fact that 80 years have passed, the definition of tourism he proposed is still valid (just slightly differing from the original) and used in tourism terminology not only in Poland. Let us remind the readers that 'tourism' was understood by him as 'the whole of the theoretical, economic, geographical, statistical, legal, cultural and social issues' related to tourism activity (LESZCZYCKI 1937a). The theoretical works written at the *Studium* are still an inspiration for many researchers today.

The *Studium* also worked on research methodology regarding tourism phenomena. It is there that the method of ranking was used for the first time (S. Leszczycki) for classifying the tourism assets ('inherent conditions') and tourism infrastructure (tourism accommodation) of some localities in Pod-

hale. At that time it was an innovative attempt, globally. The method was commonly used after the war (especially until the 1970's). It comes as a surprise that so few post-war authors mentioned the origins of this method in tourism geography.

The issues of tourism and the typology of spas were another issue that was given close attention. The best-known attempts in this respect concern Podhale localities where the basic criteria were tourism intensity and the transformation of settlements by tourists. Similar research was conducted for the whole Carpathian range and for Poland. After the war, only the last 30 years have witnessed such a research revival, but it should be said that the achievements of the *Studium* have not been fully exploited yet.

The ranking method used for tourism evaluation enabled researchers to regionalise spa-tourism, firstly for individual regions (the Carpathians, Kraków *Województwo*, Podhale) and next for the whole country. A characteristic feature of the work done was that it took into account economic issues. The *Tourism Studium* was involved in a national project, called *Program ogólnopolski gospodarki uzdrowiskowo-turystycznej* (National programme for a spa-tourism economy), financed by the authorities of those *Województwos* which were interested in it. Several valuable works appeared as part of the programme, especially the study by Leszczycki (1937c) entitled *Znaczenie gospodarcze ruchu uzdrowiskowo-turystycznego na Śląsku* (*The economic significance of spa-tourism in Silesia*). He was the first Polish author to broadly discuss 'public holiday' tourism which today is referred to as 'weekend' tourism. The works created at the *Tourism Studium* were highly appreciated by economists and also the media.

The cradle of tourism geography was the Geographical Institute at the Jagiellonian University, which was immune to all kinds of political pressure thanks to the attitude of its head, Prof. Jerzy Smoleński. Towards the end of 1938 the authorities in Warsaw started to look for a pretext which would have enabled them to liquidate the *Studium*. They questioned the objectivity of Leszczycki's work, pointing to the fact that throughout the inter-war period his superior, Smoleński, worked in environmental protection, and in 1938 held the position of chairman at the State Nature Protection Council. We know the story of the cable car to Kasprowy Wierch – the idea to build it was supported in government circles which saw those involved in environmental protection as acting to the detriment of the state. A man who was very effective in defaming the *Studium* was Henryk Szatkowski from Zakopane, one of those who had suggested its building. During the war Szatkowski collaborated with the Germans as a *Volksdeutsche*, but above all as the ideological founder of *Göralenvolk*¹.

As a result of those behind-the-scenes intrigues, on 27th June 1939 the Board of Directors of the 'League for the Support of Tourism' decided to dismiss Leszczycki from his position as head of the Study Commission from 30th June that year. A further smear campaign against the Kraków centre was stopped by the outbreak of the Second World War.

Let us look closer at what the achievements of the *Tourism Studium* of 80 years ago mean for us today. They can be presented as follows:

1. The programme and forms of classes, both indoor and outdoor, were modern then and they can still be regarded as such today. As a result, tourism institutions could employ well-prepared workers, many of whom continued to work in tourism, spatial planning or academic geography centres after the war.

2. The research done at the *Studium* was closely combined with teaching. Research was considered to be an integral part of training workers for tourism. Never again were research and teaching so strongly interrelated.

3. The *Studium* played an enormous role in research development, it was the first time that systematic research into tourism had been conducted. We should also mention the practical aspect of most of the research commissioned by different offices, institutions or organisations. The *Studium* contributed considerably to the development of spatial and regional planning whose achievements allowed Polish tourism geography to play a leading role globally until the 1970's. This long-lasting reputation of the *Studium* resulted from the fact that post-war tourism in Poland was created above all by its graduates.

4. The monographic regional works are still valuable methodological resources, especially those on the tourism and spas of the Podhale region in relation to industrial and urbanised areas (examples from mountain areas and Silesia).

5. The achievements in tourism cartography should also be highly appreciated.

Foreign authors still mention the *Studium* in their works stressing its significance and the role of S. Leszczycki in creating a formal basis for tourism geography. The Kraków centre is quoted alongside Glücksmann's research centre in Berlin, Hunziker and Kraph's seminar in St. Gallen and the Institute of Alpine Geography in Grenoble. Unfortunately, Polish authors mention these achievements the least.

In other academic geography centres tourism issues were rarely dealt with. Geographers focused above all on developing the geographical knowledge of Poland (especially S. Pawłowski and E. Romer).

The end of the 1920's brought a new challenge for geographers, and also to those specializing in tourism related to the development of spatial and regional planning. The *Tourism Studium* and its graduates

actively participated in that process and one of the chief initiators creating regional plans was S. Leszczycki. In all planning institutions, a part of their work was connected with tourism issues and geographers contributed a great deal to planning research. The regional plan of Podhale was prepared at the Geographical Institute, under the supervision of J. Smoleński and S. Leszczycki. S. Smoleński held the position of chairman of the Regional Planning Commission for the Kraków District (*Komisji Regionalnego Planu Zabudowania Okręgu Krakowskiego*) and the works then written are still referred to by today's planners. We should mention the study by LESZCZYCKI (1938), entitled *Region Podhala – podstawy geograficzno-gospodarcze planu regionalnego* (*The Podhale Region – the Geographical-Economic Basis of the Regional Plan*), the first methodological study on planning in Polish literature (JACKOWSKI & SOŁJAN 2009: 192).

Geographers also took an active part in spatial and regional planning after the Second World War and tourism was included in nearly all planning works. One of the founders of the Polish school in this field was Antoni Wrzosek who supervised planning in Lower Silesia for many years. He educated many distinguished geographer-planners, such as Olaf Rogalewski who became famous in turn for his own planning ideas regarding tourism. Moreover, in the first years after the war, spatial and regional planning institutions were directed by Stanisław Leszczycki, Franciszek Uhorczak, Ludwik Straszewicz and Rajmund Galon.

Geographers' contributions to the spatial development plans for Poland could be seen at different scales during the following decades. The greatest achievement was certainly the 1971 *Plan kierunkowego zagospodarowania turystycznego Polski* (*The Plan for the Tourism Development of Poland*), prepared under the supervision of Rogalewski. Many young geographers who took part in that project still play an important role in Polish tourism geography (e.g. Jerzy Wyrzykowski, Maria Baranowska-Janota, Bogdan Mikułowski, Danuta Ptaszycka-Jackowska, Zbigniew T. Werner, Anna Wyrzykowska, Antoni Jackowski). Rogalewski's *Plan...* was the basis of many later planning works regarding tourism.

3. THE CONTRIBUTION OF GEOGRAPHY TO THE UNDERSTANDING OF TOURISM AFTER WORLD WAR II

In the attempt to systematize the post-war contribution of geography to the understanding of tourism, the main criterion has become the theoretical and methodological achievements. Only those works whose

authors presented issues, methods and so on for the first time have been taken into account. Those which repeated pioneer research have been ignored. Our achievements in this field are considerable and a survey² shows that since 1945 by the end of 2010³ over 800 original works have been published. They have been divided into the following groups:

A. Theoretical research³. Although the situation in the first 25 years of socialism in Poland was not favourable for the development of tourism research, geographers did not abandon theoretical inquiry. In the first years after the war the leading role was played by the graduates or those employed at the *Tourism Studium* at the Jagiellonian University who passed their research fascinations on to their students. The first attempts to create a theoretical basis for tourism geography were made as early as the 1940's (MILESKA 1949). Further development took place in the 1960's and 1970's, i.e. the time when Polish academics were making increasing contacts (on their own account) with their colleagues abroad. As a consequence, access was gained to specialist literature which had been unavailable for many years. The exchange of thought with other European geographers resulted in the writing of several works which are still present in the literature (JACKOWSKI & WARSZYŃSKA 1976, KOSTROWICKI 1975, ROGALEWSKI 1963, 1972b, STACHOWSKI 1976, STALSKI 1974, WARSZYŃSKA & JACKOWSKI 1978, WAWRZYŃSKI 1978, WRZOSEK 1976). The publication by Warszyńska & Jackowski was the only book on the market on the basics of tourism geography for many years. Despite the unfavourable political and socio-economic situation in the country in the 1980's, and low expenditure on research activity, theoretical research on tourism geography was flourishing – as if out of spite (BARTKOWSKI 1986, BARTKOWSKI & KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1985, JACKOWSKI & WARSZYŃSKA 1987, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1980, STACHOWSKI 1987, WARSZYŃSKA 1984, WARSZYŃSKA & JACKOWSKI 1986, WYRZYKOWSKI 1986). Such work visibly accelerated in the 1990's and at the beginning of the present century (BACHVAROV, DZIEGIEĆ 2005, CHOJNICKI 2005, DEJA 2001, KOWALCZYK 1991, 1997, ed. 2003, 2005a, 2006, 2007, ed. 2008, KOWALCZYK, KULCZYK 2008, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1991, 1995, 2005a, KUREK 2003b, 2004a, KUREK ed. 2007, KUREK, MIKA ed. 2007, LIJEWSKI 1991, LISZEWSKI 1991f, 1992a,b, 1994, 2005a,b,c, 2008cd, ŁOBODA 2009, MAIK 2005, MAIK, MARCINIAK ed. 2001, MAIK, PRZYBECKA-MAIK 2005, MAIK, SOKOŁOWSKI ed. 1997, MAZURSKI 2000, SEWERNIAK 1991, STACHOWSKI 1991, TANAŚ ed. 2010, WARSZYŃSKA 1986, 1992b, 1992 ed, 1999b, 2003a,b, WYRZYKOWSKI 1991, ed. 2001, WYRZYKOWSKI, MARAK ed. 2010).

The growing interest in this branch of geography led to some **attempts to summarise achievements** (DZIEGIEĆ & LISZEWSKI 2002, JACKOWSKI 1974, 1977, JACKOWSKI & PTASZYCKA-JACKOWSKA 1970b, JACKOWSKI & SOŁJAN 2011b, JACKOWSKI & WARSZYŃSKA ed. 1981, LISZEWSKI 1987b, 2003c, 2007a, ROGALEWSKI 1970, WYRZYKOWSKI 1975). Reviews of the achievements of the academic geography centres concerning tourism research was presented at specially organised conferences (e.g. JACKOWSKI & WARSZYŃSKA ed. 1981, KUREK & MIKA ed. 2007) or on other occasions – e.g. *Prace Geograficzne*, issue 86, Institute of Geography, Jagiellonian University, devoted to the International Geographical Union (IGU) Conference held in Washington, in 1992 (WARSZYŃSKA ed. 1992), or *Turyzm* 2008, vol. 18, issue 1, devoted to the IGU Conference in Tunisia, in 2008 (eds. DZIEGIEĆ, LISZEWSKI).

Most time was devoted to the Krakow centre (JACKOWSKI 1981a, 2009a, JACKOWSKI, SOŁJAN 2009, 2011a, JACKOWSKI, WARSZYŃSKA 1987, KUREK 2005a, WARSZYŃSKA 1992a, 1999a, WARSZYŃSKA, JACKOWSKI 1992, WARSZYŃSKA, KUREK 2007). The description of the Łódź centre was provided several times by LISZEWSKI (1981, 1992c, 2006b), and of the Wrocław centre – by WYRZYKOWSKI (1992, 2005b, 2007a). There were also attempts to present the achievements in the field of tourism geography at the University of Warsaw (KOWALCZYK 2007, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1992a), in Lublin (WOJCIECHOWSKI 1992), Poznań (BIDERMANN 1992) and Gdańsk (ANDRZEJEWSKI, KOROWICKI 1992). At many geographical centres (especially the smaller ones) there were no such attempts made, although they are sometimes quite significant.

There were also attempts to unify the **terminology**. The discussion was joined by both academics in Poland (BACHVAROV, DZIEGIEĆ 2005, BARTKOWSKI 1973, 1977, 1986, DRZEWIECKI 1983, JACKOWSKI 1998a, KOWALCZYK 2001a, MILESKA 1971a, ROGALEWSKI 1964a, 1966, STACHOWSKI 1990), and foreign (WARSZYŃSKA & JACKOWSKI eds. 1976). This last happened during a special symposium, 'Terminology Issues in Tourism Geography', organised in Kraków in 1974 by the IGU Tourism Geography Working Group. Furthermore, O. Rogalewski and A. Wrzosek participated in 1961 in preparing the Polish version of the *International Tourism Dictionary* (*Międzynarodowy słownik turystyczny*), originally published by the World Tourism Organisation. The issue of terminology is still present, and not only in Poland.

In respect of **student textbooks** geographers' contribution is significant. Right after the war they participated in creating a four-volume work entitled *Turystyka powszechna* (*Popular Tourism* 1949) comprised of materials from lectures given at a tourism training course organised in 1948 by the Tourism Bureau of

the Transport Ministry. The anonymous editor was Mieczysław Orłowicz, and the authors included Maria Irena Mileska, Bonifacy Gajdzik, Antoni Wrzosek, Wojciech Walczak, Olaf Rogalewski and Stanisław Zych. In the next phase, the Polish Economic Society (*Polskie Towarzystwo Ekonomiczne*) which ran the extramural 'Research into the Economics and Organisation of Tourism', was publishing textbooks, prepared by such geographers as ROGALEWSKI (1964c 1967b, on tourism development), B. and O. ROGALEWSKI (1965 - tourism assets of Poland), STALSKI (1963 - the economics of tourism management), WALCZAK (1963 - the tourism geography of Poland), WYSOCKI (1964 - geography of communications). In the late 1950's a small book was published on the geographical description of tourism regions in Poland, authored by GRZESZCZAK, KIED-ROWSKA-LIJEWSKA & LIJEWSKI (1957, *PTTK - Polish Tourist and Sightseeing Society; Board of Directors*). In a time where there was a permanent lack of study resources, the textbooks were immensely popular among students in geography departments.

Proper textbooks did not appear until the late 1970's when Polish decision-makers started to treat tourism geography as an important geographical discipline. The authors of the first publication of this sort were WARSZYŃSKA & JACKOWSKI (1978). For nearly twenty years it was the only one on the market until that by KOWALCZYK, published in 1997 it has been reprinted several times since. In recent years Kraków geographers had been preparing another textbook on tourism (KUREK ed. 2007). Regional textbooks devoted to the tourism geography of Poland and the world have appeared including work by T. LIJEWSKI, B. MIKUŁOWSKI & J. WYRZYKOWSKI whose first edition appeared in 1985 and was followed by several more. In 1988 a textbook on the regional tourism geography of the world, edited by WARSZYŃSKA, was published and since 1994 it has been reprinted several times. Finally, in 1977-1980, BARTKOWSKI published *Wypisy* (Extracts) from tourism geography, containing texts from some 'classics' in the field. Textbooks which have appeared more recently usually concerned individual issues such as tourism in the mountainous areas of Europe (KUREK 2004a), tourism development (KOWALCZYK & DEREK 2010), the geography of the hotel industry (KOWALCZYK 2001b, MILEWSKA & WŁODARCZYK 2009), natural assets (KOZUCHOWSKI 2005), religious tourism (JACKOWSKI 2003c, JACKOWSKI, SOŁJAN, BILSKA-WODECKA 1999b) and the tourism product (KACZMAREK, STASIAK & WŁODARCZYK 2005, 2010), changes in tourism (MAZURSKI 2006) or a new suggestion for the tourist regionalization of the world (JĘDRUSIK, MAKOWSKI, PLIT 2010).

I would also like to add the **Dictionary of Polish Tourism Geography** to this category of publications (1956-9, 1993 and a number of later editions) by M.I.

Mileska. This is used continuously by geographers (and not only!), and as a kind of student textbook.

A lot of theoretical works have been published in the *Turyzm* periodical which has been rendering great service to tourism geography. Initially it appeared as a special publication in the *Acta Universitatis Lodziensis* series (1-6/7, 1987-1990), but since 1991 it has been an independent title. From the very beginning, the publisher has been the University of Łódź and the editor - S. Liszewski.

In 2008, the Geography and Geology Department at the Adam Mickiewicz University in Poznań started to publish an interesting series, entitled *Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki* (Conditions and Plans for Tourism Development). Three volumes (2008, 2009, 2010) have been published and the editor is M. Dutkowski.

A considerable inspiration for theoretical discussions are the **conferences**, entitled *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej* (Conditions for the Development of Foreign Tourism in Central and Eastern Europe), organised regularly since 1990 by the Institute of Geography and Regional Development, University of Wrocław (the most recent was held in 2010). They were initiated by L. Baraniecki and J. Wyrzykowski. The materials presented during the sessions were published first only in Polish but later also in English. All in all, eleven volumes have been published so far.

An important role has also been played by **research workshops in tourism geography** (*Warsztaty badawcze z geografii turystyki*). They started in 1983 and so far 26 such meetings have been held, aimed primarily at young geographers. Many future docents (a senior level of lecturer) and professors have presented their work there. The idea to create this forum originally came from S. Liszewski, and the organizer was the Institute of Urban Geography and Tourism in Łódź. In 1997 the workshops came under the supervision of E. Dziegieć, and since her death in 2009 they have been the responsibility of B. Włodarczyk.

B. Methodological research. This has been purposefully isolated from the theoretical works in order to draw the reader's attention to issues which have particularly occupied the minds of geographers, as well as to stress the significance of this research. They concern the following:

1. **Tourism space.** Tourism space is a part (sub-space) of geographical space, established through the exploration and use of the geographical environment for tourism purposes. Functional tourism space is an expression of human tourism activity in tourism space (LISZEWSKI 2002b). The theoretical basis was laid down by the 'Łódź school', and the instigator was

S. Liszewski. The first study was published in 1995 and in the years to follow the author continued to improve, supplement and expand the theory he had presented (LISZEWSKI 1999b, 2002b, 2005e, 2006a,c 2009b,c,d, LISZEWSKI & BACHVAROV 1998). Later, the subject was taken up by Liszewski's students, especially WŁODARCZYK (2006, 2009a,b, 2011). Another issue researched at Łódź was the perception of tourism space by different social groups (LATOSIŃSKA 1998a,b, 2006, MATCZAK 1993, 1994, 1996). Inspired by this research, geographers at other universities have become interested in the issues including the research conducted in Szczecin by MEYER (2001, 2004, 2007, 2008, ed. 2010). It is quite symptomatic that she had studied geography in Łódź, where those issues must have been discussed during classes. A number of other geographers have written about those issues too (JĘDRUSIK 1999, 2005, KOWALCZYK 2002, KUREK & MIKA, eds. 2008, PRZYBYLSKA 2005, 2008, PTASZYCKA-JACKOWSKA 2007a,b,c, STACHOWSKI 1993). Currently a continuously growing interest in these issues can be observed which is understandable considering the educational 'profile' and the field of study in geography. Regional and local analyses are appearing increasingly frequently as well.

2. Evaluation of natural environment resources for tourism. A particularly important element of the research was Warszyńska's **model method** (WARSZYŃSKA 1970, 1972a,b, 1974) which is still in use today. Similar research was conducted at other academic geography centres (BARTKOWSKI 1965, BOGUCKA 1971, CZERWIŃSKI, MIKUŁOWSKI, WYRZYKOWSKI 1991, GERSTMANNOWA 2004, 2005, KOSTROWICKI 1970, KOŻUCHOWSKI 2005, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1990, 1992b, KUREK 1999, MIKA 2000, 2004, NOWACKA 1984, RICHLING 1971, 2010, SOŁOWIEJ 1987, 1993, WYRZYKOWSKI 1975, 1985, 1991 ed., 2008 ed., ZWOLIŃSKI 1992, ŻMUDA 1990). In some cases the authors attempted to define the usefulness of the environment for tourism, as well as the importance of environment quality for tourism development (e.g. LISZEWSKI 2002a, 2009a).

3. Relations between tourism and nature protection (several dozen). Naturally this is one of the largest groups of issues in terms of geographical research and a great deal was conducted until the end of the 1980's. Later popularity visibly decreased; giving way to other issues, especially those related to tourism space. Considerable attention was paid to methodological and theoretical aspects. Due to their large number, they would have to be presented in a separate article.

4. Establishing levels of 'resistance' in the natural environment to tourism processes. These were usually works on the capacity of an area to 'absorb' tourists or on natural barriers limiting tourism

development. The authors attempted to establish indicator values above which environmental and tourism assets might be in danger of degradation (BARANOWSKA-JANOTA & KOZŁOWSKI 1984, BRZÓSKA, KRAWCZYK, SOŁOWIEJ 1996, MARSZ 1972, MATCZAK 1988, PTASZYCKA-JACKOWSKA 1970, 1997, REGEL 1973, 1975, ed. 1978, SOŁOWIEJ 1993, SOŁOWIEJ *et al.* 1995, STALSKI 1970a,b, WYRZYKOWSKI 1980).

5. The issues described above are often related to **research on bio-climatic conditions in tourism destinations, especially in spas.** Polish climatologists were among the first to study them and their research is still quoted in the literature (BAS, BŁAŻEJCZYK, MATZARAKIS eds. 2007, BŁAŻEJCZYK 1988, 2000, 2001, 2004, BOGUCKI 1999, BOKWA 1994, DEJA, RANISZEWSKA 1991, DUBANIEWICZ, MAKSYMIOUK, ZYCH 1971, KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA, ed. 1975-1984, KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA 2000, 2002, KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA, BŁAŻEJCZYK 1999, KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA, GRZĘDZIŃSKI 1988, KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA, KRAWCZYK, BŁAŻEJCZYK 2003, 2004, KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA *et al.* 2002, LEŚKO 1975, 1976, LEŚKO, KLIMENTOWSKI 1979, LEŚKO, MAZUREK 1977, PASZYŃSKI, KUCZMARSKA 1965, ZYCH 1949). These works are mostly used in the devising of local spatial development plans.

6. The spatial development of protected areas, especially national and landscape parks, as well as nature reserves. They are mostly **research models** where the primary objective was to propose solutions to enable the coexistence of both protective and tourism functions in such areas (BARANOWSKA-JANOTA 1988, 1993, BARANOWSKA-JANOTA & PTASZYCKA-JACKOWSKA 1987, BARANOWSKA-JANOTA & KORZENIAK 1991, MATUSZEWSKA 2003, PARTYKA ed. 2002, FURMANKIEWICZ & POTOCKI eds. 2004, PTASZYCKA-JACKOWSKA 1971, 1982, 1990a, 2005, 2007d, 2009, PTASZYCKA-JACKOWSKA & BARANOWSKA-JANOTA 1986, 1996, SOŁOWIEJ 1991, SZWICHTENBERG ed. 2003, ZAWILIŃSKA 2010). Geographers have greatly contributed to work concerning the concept of landscape protection and its tourism exploitation (e.g. WYRZYKOWSKI ed. 1991, KOWALCZYK 1992, PIETRZAK ed. 1993, 1998, ed. 1999, WOJCIE-CHOWSKI 1986).

7. Tourism geo-ecology. The large quantity of research on the relations between the environment and tourism resulted in a new research trend called tourism geo-ecology. Its pioneer was A. KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA (1991, 1995a,b, 1997, 1999, 2000). At the start the author introduced the term 'recreation geo-ecology' (KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1991, 1995), which she later expanded to the 'geo-ecology of tourism and recreation' (KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1997). Tourism geo-ecology showed the relations between the natural environment and its exploitation for tourism from a new perspective. Later, similar research

was conducted by other geographers, as well as geologists and biologists.

8. **The classification and typology of tourism destinations** is an issue which has been occupying geographers' minds for a long time, and the research here has a strongly practical character (BILSKA-WODECKA 2000, BOHDANOWICZ *et al.* 1979, DOHNAŁIK & ZADWORNIA 1968, JACKOWSKI 1978b, 1980, 1981b, 1984b, LISZEWSKI 1989c,e, ŁOBODA & WYRZYKOWSKI 1971, MILESKA 1967, 1971b, WERNER 1991, *Wykaz i klasyfikacja miejscowości turystycznych w Polsce...*, 1965, 1968, WARSZYŃSKA 1970, WAWRZYŃSKI 1976, WYRZYKOWSKA 1989).

9. **Tourism settlement, location of infrastructure and development models.** This group includes work which treats the subject in a general way and concerns models of the tourism development of settlements, the typology of the tourism settlement system, spatial aspects of tourism potential and guidelines for locating tourism infrastructure in destinations (DEJA ed. 1992, DEREK 2007, DRZEWIECKI ed. 1988, JACKOWSKI 1991d, 1992c, JACKOWSKI, PTASZYCKA-JACKOWSKA, SOŁJAN 2002, JACKOWSKI, SOŁJAN 2008a, JACKOWSKI, SOŁJAN, BILSKA-WODECKA 1999a, JACKOWSKI WARSZYŃSKA 1979, JAŹDŻEWSKA red. 2008, KACZMAREK, LISZEWSKI 1987, KOWALCZYK 1993, 2009, 2011, LISZEWSKI 1987a, 1988, 1989c, 1991a,e, 1992d, 2007b, 2008b, LISZEWSKI, KACZMAREK 1989, MATCZAK 1987a, 1989, 1992a, 2005, MEYER 2008, ed. 2010, MIKA ed. 2011, ROTTER-JARZĘBIŃSKA 2009, RYDZ, JAŻEWICZ 1999, 2001, SOŁJAN 2005, 2007a, STACHOWSKI 1976, 1992, WOLANIUK 1998, ŻAKOWSKI ed. 1995). The scale and range of the works vary from small destinations to huge urban agglomerations. Geographers are also the authors of numerous publications regarding tourist settlement in individual regions, as well as monographs of both large tourist centres and small localities. It is impossible to quote all these works because of their number.

10. **Spas.** These are distinctive settlements as regards function and landscape. Geographers have been interested in them for a long time and outstanding achievements in this field have led to the emergence of a separate geographical sub-discipline - 'spa geography'. The most prolific author of the last 50 years is GROCH (1979, 1983, 1991, 1992, 1995, 1996, 1997) who has presented an original methodology. His research is constantly quoted in the literature and has been referred to in other publications. The problems of spas were discussed by other authors as well (e.g. DURYDIWKA 2005, GOTOWT-JEZIORSKA, WYRZYKOWSKI ed. 2005, MAZURSKI 2003, PTASZYCKA-JACKOWSKA 1999, 2007f, PTASZYCKA-JACKOWSKA, MATLAK, FARACIK 1999, RYDZ ed. 2005b, WYRZYKOWSKI ed. 2007c). Nearly all Polish spas have been described in monographs whose authors are mostly geographers. It must be remembered that the majority of research conducted

by bio-climatologists, described elsewhere, concerns spas.

11. **Tourism development and the spatial planning of tourism.** This group includes theoretical works on tourism development at different spatial scales and for different forms of tourism, as well as publications of the planning type (BILSKA-WODECKA 1999, DRZEWIECKI *et al.* 1988, 1993, 1995b, IWICKI 2006, JACKOWSKI, WARSZYŃSKA 1971, JAKÓBCZYK-GRYSZKIEWICZ *et al.* 2008, JAROWIECKA 2000, KACZMAREK, LISZEWSKI, WŁODARCZYK 2007, KOROWICKI 1996, KOWALCZYK 1994, 1999, 2001b, KOWALCZYK, DEREK 2010, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA, KOSTROWICKI 1985, MATCZAK ed. 2004, MIKULSKI 1991, MILATA 1954, MILEWSKA, WŁODARCZYK 2009, *Plan kierunkowy zagospodarowania turystycznego Polski...* 1971, *Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski...* 1973, PTASZYCKA-JACKOWSKA 1990b, 1991, PTASZYCKA-JACKOWSKA, BARANOWSKA-JANOTA 1994, ROGALEWSKA 1978, ROGALEWSKI 1959, 1964b,c, 1965, 1966b, 1967a,b,c, 1968b, 1969c, 1970b, 1971, 1972a,b,c, 1974, ROUBA 2010, RYDZ 2008, SEWERNIAK 1991, SOŁOWIEJ 1991, STALSKI 1973, SZWICHTENBERG 1993, WAWRZYŃSKI 1977, 1978, ed. 1981, 1985, WERNER 2004, WERNER, MIKUŁOWSKI 2003, WYRZYKOWSKI, MARAK, MIKUŁOWSKI 1999). It should be stressed that in recent years, geographers have been playing an increasingly important role in the process of creating tourism development strategies for various regions and localities.

12. A considerable amount of research has been devoted to **recreation in rural-urban fringe zones**, especially of large conurbations. As early as the inter-war period geographers were observing the formation of this recreation zone, its tourism development and use, defining its ability to absorb tourism and its spatial range. A review of some *województwo* archives⁴ leads us to the conclusion that after the war geographers were the main executors of spatial development plans for such zones, but they were never printed. Most research started to be published only at the turn of the 1990's. In the mid-1960's planners started to appeal to geographers for help in establishing the theoretical and methodological basis for these zones, but it took as long as 20 years (BIDERMAN 1979, DEJA ed. 1987, 1991, DZIEGIEĆ & LISZEWSKI 1981, 1983, 1984, FARACIK 2003, 2006, GROCH *et al.* 1987, JAKÓBCZYK-GRYSZKIEWICZ 1995, KOROWICKI 1988, KOWALCZYK 1986, 1990a,b, 1993, 1994, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1992c, LISZEWSKI 1987a, MATCZAK 1985, 1986a,b, 1987a,c, 1991a,b, 1995, 2005, 2009b, SZKUP 2003, WILGAT 1962, 1971). The authors of nearly all the research introduced original methods while the majority of publications also concerned settlement geography, urban and spatial planning.

13. **Tourism colonization.** The development of infra-structure has led to tourism colonization but Polish geographers started research into this relatively late (the 1990's) (DZIEGIEĆ 1995, JĘDRUSIK 2002, 2003, MATCZAK 1995, RYDZ 2002, 2005a, RYDZ & MIEDZIŃSKI 2005, WOJCIECHOWSKA 1998). From an analysis of foreign geographical writing where the issue of tourism colonization, and sometimes 'neo-colonization', dominates research into tourism settlement, it seems that the research conducted so far in Poland is only at an initial stage of geographical interest.

14. **Tourism regionalization.** The post-war achievements in this area are rather modest, especially in reference to Poland as a whole (BAJCAR 1969, GRZESZCZAK, KIEDROWSKA & LIJEWSKI 1957, MILESKA 1963). Further theoretical-methodological publications appeared much later (BARTKOWSKI, ed. 1982, DURYDIWKA, KOWALCZYK 2003, GADZOJANIS 1977, GROCH, KUREK, WARSZYŃSKA 2000, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 1986, KULCZYK 2007, LEŚKO, KLIMENTOWSKI 1979, LISZEWSKI 1989d, 2003b, 2004, 2005d, 2008a, 2009e, POTOCKI 2009, PTASZYCKA-JACKOWSKA, BARANOWSKA-JANOTA 2003, SZWICHTENBERG ed. 2000b, WILUŚ, LISZEWSKI 2010). It must be hoped that the number of such publications will steadily grow and for now, the main methodological publication remains the work by Mileska. In recent years, an attempt at a new approach to tourism regionalization of Poland has been presented by Liszewski.

We should pay attention to attempts at tourism regionalization, made with regard to different areas of Poland whose authors are usually geographers. Unfortunately, in most cases the regional division is intuitive and the majority concern mountain and coastal areas.

It is worth remembering though that some works published right after the war played an important role in promoting the 'Recovered Territories'. Their authors were usually geographers, e.g. Cz. Piskorski, W. Walczak and A. Wrzosek.

15. **Tourism in rural areas and agro-tourism.** This is traditionally a subject of geographical interest and geographers are the source of most research concepts in this field (DRZEWIECKI 1980, 1985, 1986, 1989, 1992, 1995a, 1998, 2001, DURYDIWKA 2007, DZIEGIEĆ 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1995, GÓRZ 2007, GRYKIEN 1998, GUZIK 1999, 2003, 2007, IWICKI 2001, 2006, JACKOWSKI 1978a, KOWALCZYK 1995, KUREK 1983a,b, 1985, 1987, 1990, 1992, 1995, 1996a,b, LISZEWSKI 1991b,c, MAIK, MARCINIAK ed. 2001, MATCZAK 1991b, 2009a, MITYK ed. 1996, ROGALEWSKI 1967a, RYDZ 2003, 2004, SKOCZEK 1999, STACHOWSKI 1992, SZWICHTENBERG 1998, WIDAWSKI 2006, 2008, WOJCIECHOWSKA 1995, 2006, 2007, 2009). Some publications contain theoretical and methodological ideas (especially M. Drzewiecki,

E. Dziegieć, W. Kurek, S. Liszewski, A. Szwichtenberg and J. Wojciechowska).

16. **Economic aspects of tourism.** Research aiming at the spatial presentation of economic issues related to tourism are fairly modest, and not only in Poland, resulting primarily from scarce sources. Obtaining data often requires conducting painstaking field research. The first attempts were made in the Kraków centre at the turn of the 1970's. At that time this kind of research was warmly welcomed and geographers interested in tourism were gladly cooperating. One of the factors which helped were the 'Krynica Conferences' organised from the early 1960's (later the venue was moved to Zakopane). They were totally devoted to tourism and organised by the Kraków branch of the Polish Economic Society, the National Bank of Poland in Kraków and *Województwo* Committee for Physical Culture and Tourism (*WKKFiT*) in Kraków. The Institute of Geography of the Jagiellonian University and the *Województwo* Statistical Office greatly contributed to the organisation of those meetings. The conferences were initiated by Profs Jerzy Kruczała and Antoni Wrzosek, as well as the director of the *województwo* branch of the National Bank of Poland, Antoni Kiesler and director of *WKKFiT* Marcel Ofiarski (geographer, prof. A. Wrzosek's student). Regular participants of the conferences included A. Wrzosek, M.I. Mileska, J. Warszyńska, D. Ptaszycka-Jackowska, M. Baranowska-Janota, T. Jarowiecka, J. Wyrzykowski, S., Wawrzyniak, M. Mikulski, O. Rogalewski and A. Jackowski. During one of the conferences (1967?) geographers were asked to take part in research concerning the economic role of tourism in the functioning of a region. In response, Jackowski prepared his PhD thesis, on the role of tourism in the economy of the Podhale region and thus referred to Leszczycki's works written before the war. Parts of the thesis were published (JACKOWSKI 1969b, 1971e, 1972b, 1976b). The economic role of tourism was defined on the basis of data released by the National Bank of Poland on transfers of money to individual localities. At the request of the Polish Economic Society, necessary materials were also prepared by the Polish Insurance Company (PZU) in Nowy Targ. It seems to have been one of the few (and one of the last) attempts made by geographers to conduct research regarding economic issues (similar issues were investigated by Rogalewski in 1968 and Andrzejewski from Gdańsk in 1971 and 1976). Never again did geographers cooperate so closely with economists. Only recently, due to the initiative of Prof. G. Gołembski from the Economic University in Poznań, attempts have been made to resume closer cooperation and in this way revive good old traditions.

There is a large number of publications presenting attempts to define the **development of the tourism function** (FISCHBACH 1989, JACKOWSKI 1991d, JACKOWSKI, SOŁJAN 2008a, JACKOWSKI, WARSZYŃSKA 1979, JAKÓBCZYK-GRYSZKIEWICZ 1995, JAŹDŹEWSKA ed. 2008, JAŻEWICZ 2001, KUREK 2005b, LISZEWSKI ed. 1989a, MARCZAK, WYCHOWANIEC 1989, MATCZAK 1989, 1991a, POTOCKI 2009, RYDZ ed. 2005b, RYDZ, JAŻEWICZ 1999, SZWICHTENBERG 1991, WARSZYŃSKA 1985, WILUŚ 1997, WŁODARCZYK 1993). The studies usually referred to individual localities, because access to materials was the easiest. The largest number of such works were prepared at the Łódź centre, mainly due to the field research conducted part of students' training (e.g. DZIEGIEĆ 1988, 1989, 1990, 1991, LISZEWSKI 1988, 1989b,e, 1991e, LISZEWSKI, KACZMAREK 1989). Also the Institute of Geography at the Pomeranian Academy in Słupsk produced a lot of material on the subject (E. Rydz, I. Jażewicz). Geographers are also interested in **tourist economy** (e.g. FARACIK, KUREK, MIKA, PAWLUSIŃSKI 2009, JACKOWSKI 1997, JACKOWSKI, BILSKA-WODECKA, SOŁJAN, QUIRINI-POPLAWSKI 2009, LISZEWSKI ed. 2003a, SZWICHTENBERG 1991, 1995, 1999, 2006, SZWICHTENBERG, DZIEGIEĆ eds. 2000) or the **role of tourism in regional and local economy** (e.g. KOWALCZYK 2004, MAIK, MARCINIAK ed. 2001, MARAK, WYRZYKOWSKI 2007, POTOCKI 2009, SEWERNIAK 2004, WYRZYKOWSKI ed. 2007b).

17. In recent years geographers have become interested in a new issue – the **tourism product**. The term was borrowed from the economics literature, especially that dealing with marketing. In a wider context the notion of a 'tourism product' includes tourism assets, infrastructure and the 'whole tourist experience' (KACZMAREK, STASIAK & WŁODARCZYK 2001, 2002, 2005, 2010, STASIAK & WŁODARCZYK 2003, WŁODARCZYK 2004, WYRZYKOWSKI 1999a).

18. **Research into tourism flows.** Theoretical works, focusing mainly on the methods of counting participants and models of tourism flows (LISZEWSKI 1991d, LISZEWSKI ed. 2010, MATCZAK 1992b, 2003, MATCZAK & RYDZ 2001, STALSKI 1981, SZWICHTENBERG 2001, WARSZYŃSKA 1980, WARSZYŃSKA, BUKOWSKI & JACKOWSKI 1968, WŁODARCZYK 1993, 1999). More detailed research has been conducted in reference to specific forms of tourism flow.

19. **Specific forms of tourism.** There are numerous studies in this field on a broad range of issues. Geographers have always been taking note of the appearance of new forms of tourism and presented them in pioneering publications. Examples include **winter tourism** (JACKOWSKI ed. 1973), **water tourism** in a wide sense of the word (ROGALEWSKI ed. 1969a,b), **holiday tourism** (WYRZYKOWSKI 1986), **sustainable tourism** (IWICKI 1998, KOWALCZYK ed. 2010, KUREK 2003a, 2004b, WARSZYŃSKA ed. 2006), **ethnic tourism**

(WYRZYKOWSKI 2005), **thanato-tourism** (TANAŚ 2008), **cultural tourism** (CZYRWIK 1991, KOWALCZYK, ed. 2008, WIDAWSKI 2009, WIDAWSKI ed. 2009), **alternative tourism** (SKOCZEK 2002, WYRZYKOWSKI ed. 1999), **urban tourism** (KOWALCZYK 2005b, MADUROWICZ 2008, MATCZAK ed. 2008, MAZURSKI 2008, WOLANIUK 1991, WYRZYKOWSKI ed. 2008b), **culinary tourism** (KOWALCZYK 2005c), **natural tourism** (MIKA 2007), **eco-tourism** (BARANOWSKA-JANOTA 1995, WYRZYKOWSKI ed. 2003), **business tourism** (WYRZYKOWSKI, WIDAWSKI eds. 2010), **tourism disfunction** (DŁUŻEWSKA 2009), as well as **leisure time** (DZIEGIEĆ, LISZEWSKI 1985, KOWALCZYK-ANIOŁ 2007, WYRZYKOWSKI ed. 1997, 2000, 2005d).

20. **Religious tourism.** Research in this field was started by geographers as early as the 19thc. (W. Pol) and during the interwar period (*Tourism Studium*, Jagiellonian University, A. Wrzosek, B. Zaborski). The political situation in Poland after the war for a long time banned these issues from research programmes with censorship effectively and thoroughly removing the religious theme from all texts. The censor's intervention affected even the classics of Polish tourism geography. It is worth knowing that WRZOSEK devoted a large paragraph to Lourdes in his *Próba charakterystyki regionu Pirenejów Francuskich* (1964) (*Towards a Regional Description of the French Pyrenees*) but the whole extract was removed by the censorship. A certain relief from 'ideological restrictions' came about in the mid-1980's and was immediately taken advantage of in Kraków where the results of research that had been conducted over a number of years were then published (JACKOWSKI 1984a, 1985). Since that time researchers from the Institute of Geography and Spatial Economy at the Jagiellonian University have published more than 200 dozen works, mostly innovative (JACKOWSKI & SOŁJAN 2011a). They have prepared theoretical studies, attempted to systematize terminology and to define the position of this form of tourism in the functional and spatial structure of individual localities or regions (e.g. JACKOWSKI 1987a, b,c,d, 1989c, 1990a,c, 1991a,b,c,e, 1992a,b, 1995, 1996, 1998a,c, 2003a,c, 2005a, 2006, 2007b, 2010, JACKOWSKI, MRÓZ, HODOROWICZ ed. 2008, 2009, JACKOWSKI, SMITH 1992, JACKOWSKI, SOŁJAN 2008a,b, JACKOWSKI, SOŁJAN, BILSKA-WODECKA 1999a,b, LISZEWSKI 1999a, PTASZYCKA-JACKOWSKA 2000a,b, 2007e, PTASZYCKA-JACKOWSKA, JACKOWSKI 1998, SOŁJAN 2003, 2005, 2007a,b, SOŁJAN, BILSKA-WODECKA 2005).

Research presenting religious tourism as an element of European integration has become more popular (JACKOWSKI 1998b, 2002, JACKOWSKI & SOŁJAN 2003, 2005, 2007, 2008, PTASZYCKA-JACKOWSKA 1995). An important role in developing an understanding of religious tourism is played by the periodical *Peregrinus Cracoviensis* (ed. Jackowski, Bilaska-Wodecka & Soljan), the only journal of this type in Europe. It

has been published since 1995 with 22 issues so far. The leading role in the study of religious tourism is still played at Kraków but similar research is conducted in other academic geography centres in Poland as well.

21. Tourism cartography. Here the achievements have taken the form of numerous tourism maps of localities, regions or countries. However, geographers and cartographers have still not taken any common decisions regarding detail of further activity. The issues have been discussed at two Polish conferences organised by the Cartographic Commission of the Polish Geographical Society (TRAFAS ed. 1973, TRAFAS, STRUŚ, SZEWCZUK eds. 2003) and the idea of an 'Atlas of Tourism in Poland' is still pending but geographers' frequent appeals for sponsors have unfortunately brought no result so far.

Cartographic presentations in geographical regional atlases are extremely successful. The illustrations refer to a variety of tourist phenomena and processes. The leading geographical centres here are Krakow – Kazimierz Trafas (1939-2004) with his team, as well as Łódź – Stanisław Liszewski with his team. K. Trafas is commonly regarded as the founder of Polish regional cartography. Works of this type include *Atlas miasta Łodzi*, edited by LISZEWSKI (2002, supplemented in 2009), *Atlas miasta Krakowa* (1988) and *Atlas Tatrzańskiego Parku Narodowego* (1985), which appeared under the editorship of K. Trafas, as well as *Atlas Śląska Dolnego i Opolskiego* (1997), edited by W. Pawlak. Tourism was also present in *Narodowy atlas Polski* (edited by LESZCZYCKI 1973–1978), *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej* (1993–1998, edited by the Chief Land Surveyor of Poland), as well as several other national or regional atlases, published after 1989 by different editorial companies.

22. Historical research. In this particular area tourism geography output remains very modest though the tradition goes back a long way (JACKOWSKI 2009b, KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA 2005b). Existing research mostly concerns mountain areas, e.g. the Carpathians (JACKOWSKI 1976a, 1989a, 1990b, 1991d, JACKOWSKI & WARSZYŃSKA 1979, SZAFIARSKI 1972) or the Sudety Mountains (MIGOŃ & LATOCHA 2010, POTOCKI 2004), Krakowsko-Częstochowska Upland (PAWLUSIŃSKI 2007), as well as religious tourism (JACKOWSKI 1989a, 1990b, 1991a, 2000, 2003b, 2005a,b, JACKOWSKI, PACH, RUDZIŃSKI 2001, JACKOWSKI, SOŁJAN 2000, 2008d, JACKOWSKI, SOŁJAN, ZEMBIK 2000). There has also been an attempt to describe the history of the *Tourism Studium* at the Jagiellonian University (JACKOWSKI ed. 1992, 2007a, JACKOWSKI & SOŁJAN 2009, as well as the role of tourism in the development of spatial and regional planning in Małopolska (JACKOWSKI 2009a, JACKOWSKI & SOŁJAN 2009).

This group also includes bibliographic works. The main one, *Bibliografia turystyki polskiej*, was written by a geographer (A. Jackowski) covering the period from the 16th c. to 1972. The whole work consists of seven volumes (JACKOWSKI 1968-1975). The need for this type of publication was so great at that time that geographers also prepared an annotated bibliography (JACKOWSKI & PTASZYCKA-JACKOWSKA 1970a, 1973) and also one on landscape tourism (JACKOWSKI 1971b, 1979). Bibliographic writing continued, but without the participation of geographers and only recently has another attempt to prepare a selective biography of tourism been made again by a geographer (DŁUGOSZ 2009).

C. Educating professionals. According to LISZEWSKI's calculations (2007), between 1946 and 2006 about 60 PhD theses on tourism geography were defended. Today, towards the end of 2010, that number must have increased to about 80. The first after the war was the doctoral thesis by MILESKA (1962, University of Warsaw), and the second by JACKOWSKI (1971, Jagiellonian University).

Post-doctoral theses on tourism geography were written later from the late 1970's and according to LISZEWSKI (2007a), between 1972 and 2006 eighteen were written. The current number of habilitation theses on tourism geography has certainly exceeded 20. The first two were written by ROGALEWSKI (1972b) and WARSZYŃSKA (1974) and were followed by KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA (1980), JACKOWSKI (1981b), WYRZYKOWSKI (1986) and WOJCIECHOWSKI (1986). The majority were produced in the 1990's. As far as educating professionals in tourism geography or tourism in general is concerned, Łódź is the current leader (LISZEWSKI 1992e, 1998, 1999c). It must be stressed, however, that 'tourism' specialities are run at every academic geography centre. An important role in specialist training has always been played by post-graduate courses. In 1972, at the Geographical Institute, University of Wrocław, the *Podyplomowe Studium Geografii Turystycznej* (Post-graduate course in Tourism Geography) was opened (today the *Studium Turystyki i Edukacji Regionalnej* – Tourism and Regional Education course). They were organised by L. Baraniecki and by O. Rogalewski who was the first director of studies (DOS). His successors were J. Wyrzykowski and K. Widawski. In 1984 *Prace Podyplomowego Studium Geografii Turystycznej* (Post-graduate course in Tourism Geography) was published by the Geographical Institute in Wrocław (WYRZYKOWSKI ed., 1984).

The second, *Podyplomowe Studium Turystyki* (Post-graduate Tourism course), was established in 1977

at the Institute of Economic Geography and Space Organisation, University of Łódź. The founder was S. Liszewski, and from 1981 to 1992 (when its activity was suspended) the *DOS* was E. Dziegieć. It was reactivated in 1999 and based at the Institute of Urban Geography and Tourism, University of Łódź. The current *DOS* is J. Wojciechowska.

In Wrocław and Łódź classes were also conducted by geographers from different Polish and foreign university departments. Both played and still play an important role in educating tourism professionals in Poland.

A similar educational activity is run by the Geography Institute at the Pedagogical University in Kraków (*Studium Podyplomowe 'Geoturystyka' - 'Geotourism'* post-graduate course), as well as at the Department of Earth Sciences at the Silesian Universities (*Studium Podyplomowe Geograficzne podstawy turystyki - 'Geographical basis of tourism'* post-graduate course). For some time the Geographical Institute at Nicolaus Copernicus University in Toruń ran a post-graduate *Turystyka i Rekreacja* (Tourism and Recreation) course. All attract students from their wider regions.

4. CONCLUSIONS

1. Tourism issues have been a subject of interest in geography, both internationally and in Poland, for many years. The first publications started to appear in the middle of the 19th c.

2. The importance of a discipline is determined above all by its theoretical basis and original research methods. In this respect Polish tourism geography is well developed; the number of publications which have appeared since the Second World War has reached around 800. If we add to this number the numerous monographs on tourism centres or regions, presentations of field research, etc, this number is bound to exceed 1000. It is a literature vast enough to be noticed internationally. It will not be an exaggeration to say that we are among the European leaders in this particular field, while attracting the interest of geography departments from other continents.

3. The existing rate of publication allows us to maintain a leading position in Europe which has been noticeable since in the interwar period mainly thanks to the *Tourism Studium* at the Jagiellonian University and the research activity of Stanisław Leszczycki. After the Second World War, conditions for conducting tourism research, field studies in particular, often depended on political fluctuations. Despite those difficulties, innovative works were written which were received with genuine interest by our colleagues abroad with evidence in the numerous references in

the literature. What is more, in the times of the communist system, many tourism geographers from different West European countries visited Poland in order to observe our research methods and materials. In spite of unfavourable external and internal conditions as well as difficulties of accessing literature from elsewhere in the world, they represented a high standard and the theories, methods and issues studied had an innovative character. In appreciation of our tourism geography, a group of Poles were invited to join the Working Group on Tourism Geography and Recreation at the International Geographical Union (*IGU*). Poland has also been asked to organize specialist *IGU* conferences (Kraków, Łódź).

4. When analyzing the literature on the subject, we should appreciate and stress the growing theoretical output, which is bound to influence the future of tourism geography, not only in Poland. Geographers were the authors of numerous original studies regarding the problems of spatial planning and tourist development, settlement issues, the suburban zone or tourism in farming and rural areas. Representatives of tourism geography willingly undertook research into the economic aspects of tourism or spa economy. Finally, many studies were traditionally devoted to the relations between environmental protection and tourism, the evaluation of natural environment for tourist purposes, or individual forms of tourism. An unquestionable achievement of the last 20 years has been the emergence of studies of such important theoretical and practical problems as tourist space, tourist colonization, tourist product or tourist regionalization. In the 1980's there also appeared the first publications regarding religious tourism, the number of which has been gradually increasing since then.

5. Looking at our scientific achievements, we can easily notice the domination of four geographical centres, associated with the Jagiellonian University, the Universities of Łódź, Wrocław and Warsaw. In the case of the first two universities, we can even note the appearance of individual research schools.

For many years the leader in tourism geography was Krakow. Krakow School dates back to the interwar period (*Tourism Studium* at the Jagiellonian University and S. Leszczycki's activity), but it fully developed after the war. It was here that the first Polish works in this field were created (A. Wrzosek), and in the 1970's and 1980's the theoretical and methodological assumptions of tourism studies were presented (J. Warszyńska, A. Jackowski). It was then that the term "Krakow School" was coined, and it is still functioning. Later the group of researchers was joined by J. Groch, W. Kurek and D. Ptaszycka-Jackowska. In the nearest future a few persons will begin the habilitation procedure. Since 1972 about 25

persons have defended their doctoral theses and 5 persons have done the post-doctoral degree.

The other tourist geography school was created in Łódź. Its founder was Stanisław Liszewski, supported by Elżbieta Dziegieć (1939-2009). S. Liszewski has been the highest authority in Poland in this field for many years. His numerous works regard primarily all the theoretical, methodological problems, as well as the issues related to the conception of the tourist region. Since 1978 he has supervised 17 doctoral theses on tourism geography. One of the authors has become a professor (A. Matczak) and two have done the post-doctoral degree (B. Włodarczyk, J. Wojciechowska). The output of the Łódź centre includes about 30 PhD and several post-doctoral theses on tourism geography.

At the Wrocław centre, the study of tourism geography began nearly right after the war. The group of researchers included W. Walczak, A. Wrzosek, L. Baraniecki, S. Golachowski and O. Rogalewski. The research output is invariably associated with the name of Jerzy Wyrzykowski, the author, editor and instigator of many research initiatives. The centre can boast of ten doctoral and four post-doctoral dissertations.

The reputation of the Warsaw centre is based on the research and organizational activity of three people, in particular: M.I. Mileska, A. Krzymowska-Kostrowicka and A. Kowalczyk. M.I. Mileska was responsible for establishing the Tourism Geography Workshop at the University of Warsaw (1951-1968). It was the first Polish tourism geography research centre after the war. The majority of the research output includes theoretical and methodological works by A. Krzymowska-Kostrowicka and A. Kowalczyk, who were also supervisors of doctoral theses.

6. The post-war output was visibly influenced by a group of people, who played a particularly important role in the development of Polish tourism geography. In a sense, they became the Masters of a few generations of researchers. I am mentioning this because we often forget about the individual contribution of distinguished personalities, whose influence went beyond their own centres. I believe that such "silent" but wonderful heroes of Polish tourism geography were five persons in particular: A. Wrzosek, M.I. Mileska, O. Rogalewski and J. Warszyńska, as well as S. Leszczycki⁵.

Antoni Wrzosek started educating Polish geographers in 1945. Later they became interested in tourism geography studies or performed different social or state functions. He was also one of the pioneers in spatial and regional planning. He published his first works on tourism geography in 1945. He supervised the MA theses written by O. Rogalewski, S. Wawrzyniak, J. Warszyńska, A. Jackowski and many others.

For the geographers from my generation, M.I. Mileska was a symbol of perseverance of a researcher, who never defied the truth, despite unfavourable conditions he came up against. She was famous for being one of the closest co-workers of S. Leszczycki, ever since the "Krakow period". S. Leszczycki supervised her doctoral thesis (1961). M.I. Mileska research output was rather modest, but based on wide knowledge and rare intuition. Due to her efforts after the war, Polish tourism geography was revived. I was lucky to be one of her young friends and I still remember the long-lasting conversations about the story of her rich life. Such meetings took place in Warsaw or Kraków, she was always strongly attached to. At the time when I was working on my doctoral thesis, she provided me with valuable advice and consultation.

O. Rogalewski laid the foundation of spatial planning in tourism. At the Tourist Development Department that he set up (1963), he managed to collect the top young geographers-researchers, who started their career here. They included D. Ptaszycka-Jackowska, A. Wyrzykowska, M. Baranowska-Janota, B. Mikułowski, J. Wyrzykowski, Z. T. Werner, M. Drzewiecki, S. Iwicki czy A. Jackowski, and some non-geographers, such as R. Przybyszewska-Gudelis, Z. Ziobrowski or A. Ziemilski. In the future, all of them played an important role in Polish science, tourism and spatial planning.

The appearance of J. Warszyńska was a signal of the "generation change of the guards". She is a symbol of changes that occurred in tourism geography in the 1970's. She soon became a respected authority in the world of science, contributing certain inventiveness into tourism geography. Her best-known achievement is the "model method" of assessing the natural environment for tourism. After 40 years, it is still being used by researchers and quoted in world literature. J. Warszyńska promoted hundreds of MA students and many doctors, supervised post-doctoral dissertations, and inspired a lot of research and organizational undertakings. Her works were the source of knowledge for tourism geographers in Poland and abroad.

This Gallery of Outstanding Personalities closes with the figure of Stanisław Leszczycki. He started to return to Krakow a few years before his death (1996), mainly for sentimental reasons. When in Krakow, he often visited the Tourism Department at the Institute of Geography, Jagiellonian University, run by Prof. Jadwiga Warszyńska. He then took part in discussions about the current problems, but first of all talked about the beginnings of tourism geography in Poland and pre-war Polish and Kraków geography. Later, he used to take me for a walk, usually towards the Kościuszko Mound. On our way we often visited the Salwator Cemetary, with the graves of Eugeniusz

Romer (we both were at his funeral in 1954) and my parents. He showed me the place he had chosen for his own grave. During those walks he often "opened up" more than at the meetings at the Institute. Remembering Leszczycki's personal reflections after 20 years, I get an impression that he was trying to tell us that he regretted his decision from 1946 to leave Krakow and move to Warsaw. He never said why he had abandoned tourism geography after the war. I tried to suggest some possible motives of this decision in other publications (JACKOWSKI 2007a, JACKOWSKI, SOŁJAN 2009). At that time he made attempts to convince the authorities that the only domain profitable for Małopolska was tourism, and the only science with appropriate research base for tourism was geography. J. Warszyńska and I joined him in those attempts. He often negotiated at the Polish Science Academy (PAN) and the Polish Academy of Skills (PAU). He wrote memorials to different authorities, he was trying to establish the Tourism Geography Commission at the PAU or the Kraków PAN Division. I remember visiting the President of Krakow, Tadeusz Salwa (1989/1990) and the UJ Rector, Professor Aleksander Koj. Everywhere he went, he was received with all due ceremony, but his efforts did not bring any substantial effects. Today I feel that his activity was a kind of compensation for "betraying tourism geography and Kraków many years earlier.

7. The research achievements in Polish tourism geography, their diversity and the practical application of theoretical and methodological research, show that it also plays an important role among other disciplines dealing with tourism. With its original research methods and approaches, Polish tourism geography has been continuously present in the 'global academic market place' for nearly 80 years. We are not always aware of this and able to show our achievements to the public, probably due to modesty, a quality often expected of academic circles. The question is, however, whether this is the only cause of our weak 'market position'. Unfortunately, we did not protest at the time when 'dilettantes' started to take our rightful place by publishing their quasi-academic works with 'geography' gladly included in the title. Such authors were regarded as representatives of tourism geography though they had never had anything to do with it.

To much relief, we have preserved our identity. Mainly through the great care we take in maintaining a high standard of research it has been possible to prevent mediocre work from appearing in Polish tourism geography. The research that has been conducted is original and innovative methodo-

logically. Unfortunately we were unable to promote such works in an appropriate way, a reason why for a long time only publications prepared by non-professionals were noted. Only in recent years have some decision-makers started to realize their mistake as seen in the growing number of offers from local, state or economic administrations to cooperate with academic geography centres conducting tourism research. This lets us look optimistically into the future and hope that our discipline is soon accepted in the wider society. We must remember, however, that it also depends on us, our initiative, creativity and marketing.

8. The analysis of contemporary world literature on tourism geography points to the phenomenon of return to the classics in this field. Nearly all the authors of the currently appearing publications make references to the particularly distinguished. In the United States, France or Germany old works are being reprinted. In Germany, even an anthology of such works has appeared on the market (HOFMEISTER, STEINECKE, ed. 1984). The reputable series, entitled "Tourism Social Science Series", published by the famous Jafar Jafari, recently presented an interesting anthology of biographies, prepared by people involved in tourism geography in different countries (SMITH 2010). As a matter of fact, it is a collection of essays, which could be named "My road to tourism geography". The work is dedicated to the memory of Roy Israel Wolfe⁶, one of the founders of modern tourism geography, who had Polish roots. This, unfortunately, is not stated in the publication, there is no Polish trace there. One may have an impression that we simply do not exist in world tourism geography. It is clear evidence what can happen as a result of long-lasting passivity in popularizing Polish research achievements abroad.

However, we should not expect recognition from the world if we do not respect ourselves. In spite of the fact that many of Leszczycki's pre-war works are still valid (JACKOWSKI, SOŁJAN 2009, MILESKA 1977), they are hardly ever read, let alone quoted in contemporary publications, also by young geographers. Publishing some of them did not help much, either (LESZCZYCKI 1975). I will leave that without a comment.

9. The year 2011 marks the 75th anniversary of the *Tourism Studium* at the Jagiellonian University. I am deeply convinced that it should become a great festival of Polish and European tourism geography, and an appropriate form of celebration would be an international conference. Moreover, I would also like to put forward a proposal (first made in 2007 in Kraków) to establish a Stanisław Leszczycki Prize for the best PhD thesis in the field of tourism geography.

FOOTNOTES

¹ Henryk Szatkowski was quite a mysterious figure, and some of the things he did have still not been clarified. He was probably an *Abwehr* resident. He escaped from Poland, joining the retreating German army. His further life is unknown. After the war Polish court sentenced him to death *in absentia*.

² The survey was conducted mainly in the National Library, the Jagiellonian Library, the libraries of the Institute of Geography and Spatial Development, the Polish Academy of Science, and the Institute of Geography and Spatial Economy, Jagiellonian University. It also included a review of the lists of publications presented on the websites of individual geographical institutions. Other materials used included individual volumes of *Bibliografia geografii polskiej* (ed. IGiPZ PAN) and *Bibliografia turystyki polskiej*. The article is a review and it is not a bibliographic work. Detailed bibliographic information can be found in *Bibliografia geografii polskiej* especially. Another source of information could be the internet publications of Geography Departments or Institutes.

³ Out of regular practice, a number of significant theoretical, historical and methodological works were taken into consideration. They were published in the first months of 2011.

⁴ It was a "by the way" survey, as it was originally conducted for another study.

⁵ In the order of appearance "on stage".

⁶ Although Roy Israel Wolfe was born in Canada (1917), his family came from Opatów and Staszów. The family name was probably Volbromsky (Wolbromski). R.Wolfe was interested in his Polish roots. In 1972 or 1973 Professor A.Wrzosek, who exchanged letters with R.Wolfe, informed me of the Canadian's visit in Poland. He asked me to organize Professor Wolfe's visit to Opatów and Staszów. When everything was ready, I was informed that the visit had been cancelled. I never knew the reason of that decision.

Translated by Ewa Mossakowska

BIBLIOGRAPHY

- ANDRZEJEWSKI E., 1971, Wpływ niektórych elementów demograficznych Polski na dynamikę ruchu turystycznego, *Zeszyty Naukowe Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UG, Geografia*, no. 1, pp. 151-171.
- ANDRZEJEWSKI E., 1976, *Struktura przestrzenno-funkcjonalna gospodarki turystycznej województwa gdańskiego*, Instytut Ekonomii i Organizacji Produkcji UG, Gdańsk.
- ANDRZEJEWSKI E., KOROWICKI A., 1992, Researches in geography of tourism, [in:] J. Warszńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism, Kraków, UJ, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 86, pp. 11-12.
- BACHVAROV M., DZIEGIEĆ E., 2005, Relacje pomiędzy pojęciami „rekreacja” i „turystyka”, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 79-93.
- BAJCAR A., 1969, Regiony turystyczne Polski, *Geografia w Szkole*, vol. 22, no. 2, pp. 122-133, no. 4, pp. 202-210.
- BARANOWSKA-JANOTA M., 1988, Formuła planu zagospodarowania przestrzennego parku krajobrazowego, *Biuletyn Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej*, vol. 15, no. 2/3, pp. 9-14.
- BARANOWSKA-JANOTA M., 1993, *Polityka przestrzenna w parkach krajobrazowych*, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa.
- BARANOWSKA-JANOTA M., 1995, Ku ekoturystyce w polskich parkach narodowych, *Parki Narodowe i Rezerваты Przyrody*, vol. 14, no. 4, pp. 119-128.
- BARANOWSKA-JANOTA M., KORZENIAK G., 1991, *Zasady turystycznego użytkowania i ochrony parków krajobrazowych*, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Kraków.
- BARANOWSKA-JANOTA M., KOZŁOWSKI J., 1984, *Krańcowe progi przyrodnicze w rozwoju turystyki*, Instytut Kształtowania Środowiska, Warszawa.
- BARANOWSKA-JANOTA M., PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1987, *Plany zagospodarowania przestrzennego parków narodowych. Metody i zasady sporządzania*, IGiPK, Warszawa.
- BARTKOWSKI T., 1965, Zagadnienie atrakcyjności środowiska geograficznego w Polsce dla wypoczynku (na wybranych przykładach z Niziny Wielkopolskiej), *Sprawozdania PTPN za III i IV kwartał 1965*, pp. 283-293.
- BARTKOWSKI T., 1973, Pojęcie „sezonu” a ocena atrakcyjności środowiska geograficznego dla wypoczynku i turystyki, *Monografie AWF w Poznaniu*, no. 40, pp. 43-53.
- BARTKOWSKI T., 1977, O definicjach i zakresach pojęć rekreacji, turystyki i turystyki, *Monografie AWF w Poznaniu*, no. 90, pp. 59-80.
- BARTKOWSKI T., 1977-1980, *Wypisy do geografii turystycznej*, part 1-2, AWF, Poznań.
- BARTKOWSKI T. (ed.), 1982, *Problemy regionalizacji turystycznej (materiały seminarium naukowego)*, Poznań, 10 kwietnia 1981 AWF w Poznaniu, *Monografie AWF w Poznaniu*, no. 201.
- BARTKOWSKI T., 1986, O zakresach niektórych podstawowych pojęć nauki o turystyce i turystyce, *Acta Universitatis Lodzensis, Turyzm*, no. 2, pp. 47-60.
- BARTKOWSKI T., KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1985, Warunki przyrodnicze turystycznych form rekreacji. Podstawowe elementy teorii i przykłady rozwiązań metodologicznych, [in:] *Warunki przyrodnicze rozwoju turystycznych form rekreacji*, *Monografie AWF w Poznaniu*, no. 209.
- BAS A., BŁAŻEJCZYK K., MATZARAKIS A. (eds.), 2007, *Climat change and tourism: assessment and coping strategies*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Maastricht, Warsaw, Freiburg.
- BIDERMAN E., 1979, Strefa koncentracji wypoczynku świątecznego mieszkańców Poznania, [in:] Z. Chojnicki (ed.), *Struktura i funkcje układów przestrzenno-ekonomicznych*, ser. Geografia UAM w Poznaniu, no. 18.
- BIDERMAN A., 1992, Basic Research Directions of Tourist Geography of the Poznań University, [in:] J. Warszńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 86, pp. 125-137.
- BILSKA-WODECKA E., 1999, Zagospodarowanie oraz promocja kalwarii polskich i sacri monti dla turystyki i ruchu pielgrzymkowego, [in:] *Turystyka w obiektach zabytkowych i sakralnych*, Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa, Instytut Turystyki, Kraków, pp. 43-49.
- BILSKA-WODECKA E., 2000, Typology of European calvaries, *Peregrinus Cracoviensis*, no. 10, pp. 143-159.
- BILSKA-WODECKA E., 2003, *Kalwarie europejskie. Analiza struktury, typów i genezy*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- BILSKA-WODECKA E., SOŁJAN I., 2007, Dziedzictwo religijne jako czynnik rozwoju turystyki na przykładzie województwa małopolskiego, [in:] D. Ptaszycza-Jackowska (ed.), *Polska przestrzeń turystyczna*, *Prace Geograficzne, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ*, no. 117, pp. 197-214.
- BŁAŻEJCZYK K., 1988, A model for bioclimatic evaluation and typology of health resorts and recreation areas, [in:] L. Starckel (ed.), *Changes in the geographical environment of Poland*,

- Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa, pp. 141-148.
- BŁAŻEJCZYK K., 2000, Biotermiczne warunki klimatoterapii i rekreacji w wybranych uzdrowiskach Polski, *Balneologia Polska*, vol. 42, no. 3/4, pp. 98-104.
- BŁAŻEJCZYK K., 2001, Bioklimatyczne podstawy planowania rozwoju polskich uzdrowisk nadmorskich, [in:] M. Boruszczyk (ed.), *Perspektywy rozwoju uzdrowisk polskiego wybrzeża Bałtyku*, Wyższa Szkoła Turystyki i Hotelarstwa, Gdańsk, pp. 159-164.
- BŁAŻEJCZYK K., 2004, *Bioklimatyczne uwarunkowania rekreacji i turystyki w Polsce*, Prace Geograficzne, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, no. 192.
- BOGUĆKA A., 1971, Badanie obszarów rekreacyjnych ziem karpackich województwa krakowskiego pod kątem ich wykorzystania dla różnych form wypoczynku, *Problemy Zagospodarowania Ziemi Górskich*, no. 9, pp. 5-35.
- BOGUĆKI J., 1999, *Biometeorologia turystyki i rekreacji*, Podręczniki, AWF Poznań, no. 48.
- BOHDANOWICZ J., WYRZYKOWSKA A., WYRZYKOWSKI J., ZIÓŁKOWSKI Z., 1979, *Miejscowości wypoczynku urlopowego i wakacyjnego w Polsce*, Zeszyty Naukowe AWF we Wrocławiu, no. 24.
- BOKWA A., 1994, Bioklimatyczne uwarunkowania turystyki w półroczu chłodnym w ośrodkach miejskich w górach, *Problemy Zagospodarowania Ziemi Górskich*, no. 37, pp. 49-60.
- BRZÓSKA J., KRAWCZYK P., SOŁOWIEJ D., 1996, Metoda symulacji sposobów zagospodarowania rekreacyjnego Słowińskiego Parku Narodowego jako punkt wyjścia do obliczeń naturalnej chłonności rekreacyjnej, *Badania Fizjograficzne Polski Zachodniej*, ser. A, vol. 47, pp. 7-18.
- CHOJNICKI Z., 2005, Charakter i sytuacja nauki o turystyce – rozważania metodologiczne, [in:] W. Maik, K. Marciniak, P. Palich (eds.), *Teoria i praktyka w turystyce. Zbiór rozpraw*, Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz, pp. 11-23.
- CZERWIŃSKI J., MIKUŁOWSKI B., WYRZYKOWSKI J., 1991, *Geograficzne podstawy rozwoju turystyki w Karpatach i Sudetach*, Studia Geograficzne UW, no. 53.
- CZYRWIK I., 1991, Zróżnicowanie etniczne, etnograficzne i religijne jako walor turystyczny województwa białostockiego, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 87, pp. 67-84.
- DEJA W. (ed.), 1991, *Przyrodnicze warunki aktywności ruchowej w gminach podmiejskich wielkich aglomeracji (Kórnik, Sęszew, Konstancin-Jeziorna, Dobczyce, Sobótka)*, Wyd. AWF, Warszawa.
- DEJA W. (ed.), 1992, *Terytorialny system rekreacyjny Poznania*, Monografie AWF w Poznaniu, no. 297.
- DEJA W., 2001, Geografia turystyki podstawą rozwoju turystyki, *Sprawozdania PTPN. 1990-1998*.
- DEJA W., RANISZEWSKA M., 1991, *Bioklimat Kołobrzegu. Sezonowość a frekwencja turystyczna*, Monografie AWF w Poznaniu, no. 276.
- DEREK M., 2007, Gmina turystyczna – ujęcie metodologiczno-metodyczne, [in:] W. Kurek, R. Pawłusiński (eds.), *Studia nad turystyką. Problemy ekonomiczne i społeczne*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- DLUGOSZ Z., 2009, *Wybrana bibliografia polskiego piśmiennictwa turystycznego (2000-2008)*, Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne, Oficyna Wydawnicza AFM, Kraków.
- DUŁEWSKA A., 2009, *Spółeczno-kulturowe dysfunkcje turystyczne w krajach islamu*, Wyd. UW, Warszawa.
- DOHNALIK T., ZADWORNA H., 1968, Miejscowości turystyczne w Polsce i ich klasyfikacja, *Ruch Turystyczny*, no. 1, pp. 13-23.
- DRZEWIECKI M., 1980, *Rola turystyki w rozwoju ekonomicznym wsi pomorskich*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- DRZEWIECKI M., 1983, Uwagi o zakresie pojęć: „turystyka”, „rekreacja”, „wczasy”, „wypoczynek”, *Przegląd Geograficzny*, vol. 55, no. 1, pp. 219-225.
- DRZEWIECKI M., 1985, Rola przestrzeni wiejskiej w rekreacji, *Problemy Turystyki*, no. 1, pp. 41-56.
- DRZEWIECKI M., 1986, *Warunki wypoczynku we wsiach letniskowych*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- DRZEWIECKI M. (ed.), 1988, *Zagospodarowanie przestrzenne terenów rekreacyjnych w mieście i regionie: wybrane studia metodyczne i planistyczne z województwa bydgoskiego*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- DRZEWIECKI M., 1989, Osadnictwo wiejskie dla rekreacji, *Miasto*, no. 8, pp. 14-18.
- DRZEWIECKI M., 1992, *Wiejska przestrzeń rekreacyjna*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- DRZEWIECKI M., 1993, Strategia rozwoju turystyki w planach zagospodarowania przestrzennego regionów, *Problemy Turystyki*, vol. 16, no. 4, pp. 3-8.
- DRZEWIECKI M., 1995a, *Agroturystyka. Założenia – uwarunkowania – działania*, Instytut Wydawniczy Świadectwo, Bydgoszcz.
- DRZEWIECKI M., 1995b, Wstępna diagnoza stanu turystycznej gospodarki przestrzennej w Polsce w latach dziewięćdziesiątych, *Problemy Turystyki*, vol. 18, no. 3/4, pp. 5-10.
- DRZEWIECKI M., 1998, Pojęcie turystyki wiejskiej, *Turyzm*, vol. 8, no. 1, pp. 21-27.
- DRZEWIECKI M., 2001, *Podstawy agroturystyki*, Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz.
- DRZEWIECKI M., GRABISZEWSKI M. A., IWICKI S., PRZYBYSZEWSKA-GUDELIS R., 1988, *Zagospodarowanie przestrzenne terenów rekreacyjnych w mieście i regionie. Wybrane studia metodyczne i planistyczne z województwa bydgoskiego*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- DUBANIEWICZ H., MAKSYMIAK Z., ZYCH S., 1971, Bioklimatyczna bonitacja obszaru województwa łódzkiego dla potrzeb rekreacji, *Zeszyty Naukowe UJ, ser. 2, Nauki Matematyczno-Przyrodnicze*, no. 43, pp. 3-60.
- DURYDIWKA M., 2005, Zróżnicowanie rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych w miejscowościach uzdrowiskowych, [in:] E. Rydz (ed.), *Kształtowanie funkcji turystycznych w miejscowościach uzdrowiskowych*, Pomorska Akademia Pedagogiczna, Słupsk, pp. 46-59.
- DURYDIWKA M., 2007, Kształtowanie się funkcji turystycznej na obszarach wiejskich w Polsce, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 261-269.
- DURYDIWKA M., KOWALCZYK A., 2003, Region turystyczny a procesy globalizacji, *Turyzm*, vol. 13, no. 1, pp. 21-42.
- DZIEGIEĆ E., 1987, Przemiany osadnictwa wiejskiego pod wpływem turystyki i wypoczynku w świetle literatury, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 3, pp. 7-31.
- DZIEGIEĆ E., 1988, Przemiany wsi Chałupy i Kuźnica pod wpływem rozwoju turystyki, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 4, pp. 69-95.
- DZIEGIEĆ E., 1989, Przemiany wsi położonych w strefie krajo-brazowej pojezierzy, [in:] *Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Wyniki prac z lat 1986-1987*, Instytut Turystyki, Warszawa, pp. 118-141.
- DZIEGIEĆ E., 1990, Przemiany wsi Cisna i Wolkowya pod wpływem turystyki, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 6, pp. 83-102.
- DZIEGIEĆ E., 1991, Przemiany wsi rybackich pod wpływem turystyki. Przykład Mierzei Wiślanej i Helskiej, [in:] S. Liszewski (ed.), *Przemiany przestrzeni wiejskiej w Polsce i we Francji pod wpływem urbanizacji i turystyki*, Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica, no. 14, pp. 107-120.

- DZIEGIEĆ E., 1992, Rural tourist centres in the Polish uplands zones, *Turyzm*, vol. 2, no. 1, pp. 83-97.
- DZIEGIEĆ E., 1995, Urbanizacja turystyczna terenów wiejskich, *Turyzm*, vol. 5, no. 1, pp. 5-56.
- DZIEGIEĆ E., LISZEWSKI S., 1981, *Expansion des terrains de loisirs et de tourisme dans la région urbaine de Łódź*, Etudes et Mémoires, Centre des Hautes Etudes Touristiques, Actes du Colloque d'Aix-en-Provence, 6-11 Septembre 1981, Aix-en-Provence, pp. 88-96.
- DZIEGIEĆ E., LISZEWSKI S., 1983, Zones suburbaines en tant que les terrains de recreation pour les habitants des grandes villes polonaises, [in:] *Tourisme et Loisire aux environs de grandes villes*. Materiały z Symposium International Geographical Union Commission of the Geography of Tourism and Leisure, Łódź 4-11 September 1983, pp. 7-42.
- DZIEGIEĆ E., LISZEWSKI S., 1984, Zones suburbaines en tant que terrains de recreation pour les habitants des grandes villes polonaises, *Problemy Turystyki*, no. 2, pp. 11-21.
- DZIEGIEĆ E., LISZEWSKI S., 1985, Wyjazdy wakacyjno-urlopowe mieszkańców Łodzi, *Turyzm*, vol. 12, no. 2, pp. 33-49.
- DZIEGIEĆ E., LISZEWSKI S., 2002, Rozwój badań geografii turystyki w Polsce w XX wieku, *Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm*, no. 1, pp. 5-26.
- FARACIK R., 2003, The state of research on tourism and recreation in suburban zones of major Polish cities, [in:] W. Kurek (ed.), *Issues of tourism and health resort management*, Prace Geograficzne, no. 111, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 105-127.
- FARACIK R., 2006, *Turystyka w strefie podmiejskiej Krakowa*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- FARACIK R., KUREK W., MIKA M., PAWLUSIŃSKI R., 2009, Turystyka w Karpatach Polskich w świetle współczesnych kierunków rozwoju, [in:] B. Domański, W. Kurek (eds.), *Gospodarka i przestrzeń. Prace dedykowane Profesor Danucie Ptaszyckiej-Jackowskiej*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 77-97.
- FISCHBACH J., 1989, Funkcja turystyczna jednostek przestrzennych i program jej badania, [in:] S. Liszewski (ed.), *Funkcja turystyczna*, Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm, no. 5, pp. 7-26.
- FURMANKIEWICZ M., POTOCKI J. (eds.), 2004, *Problemy ochrony przyrody w zagospodarowaniu przestrzennym Sudetów*, Muzeum Przyrodnicze, Jelenia Góra.
- GADZOJANIS A., 1977, *Zastosowanie metody dendrytu w regionalizacji geograficznej dla potrzeb turystyki. Na przykładzie Sudetów Kłodzkich*, Acta Universitatis Wratislaviensis, Studia Geograficzne, no. 26.
- GERSTMANNOWA E., 2004, Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju turystyki na polskich wybrzeżach mierzejowych, *Turyzm*, vol. 14, no. 2, pp. 5-24.
- GERSTMANNOWA E., 2005, Kierunki zmian w krajobrazie polskiego wybrzeża wynikające z rozwoju turystyki, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 187-201.
- GOTOWT-JEZIORSKA A., WYRZYKOWSKI J. (eds.), 2005, *Turystyka a uzdrowiska*, Polskie Stowarzyszenie Turystyki, Warszawa.
- GÓRZ B., 2007, Funkcje turystyki na obszarach wiejskich, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 223-235.
- GROCH J., 1979, *Zastosowanie aksonometrycznej metody różnic przeciętnych w badaniach użytkowania przestrzeni obszarów o funkcji uzdrowiskowej na przykładzie Szczawnicy*, Zeszyty Naukowe AWF w Krakowie, vol. 20.
- GROCH J., 1983, Użytkowanie przestrzeni uzdrowiskowej Szczawnicy i Krynicy, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 56.
- GROCH J., 1991, *Badania diagnostyczne uzdrowisk polskich z zastosowaniem metod wielowymiarowej analizy porównawczej*, Rozprawy Habilitacyjne UJ, Kraków, no. 220.
- GROCH J., 1992, Contemporary problems of balneological curing development in Polish Carpathian spas, [in:] J. Warszzyńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 86, pp. 51-58.
- GROCH J., 1995, Niektóre problemy zróżnicowania rozwoju funkcjonalnego uzdrowisk w Karpatach Polskich i Masywie Centralnym, *Turyzm*, vol. 5, no. 2, pp. 35-47.
- GROCH J., 1996, Zastosowanie metod wielowymiarowej analizy porównawczej w badaniach rozwoju funkcjonalnego uzdrowisk polskich, [in:] R. Domański (ed.), *Nowa generacja badań gospodarki przestrzennej*, Biuletyn KPZK PAN, no. 174, pp. 277-295.
- GROCH J., 1997, Uzdrowiska i lecznictwo uzdrowiskowe w Polsce w okresie transformacji systemu ekonomicznego państwa (na przykładzie uzdrowisk karpaccyckich), [in:] B. Domański, A. Jackowski (eds.), *Geografia. Człowiek. Gospodarka*, Instytut Geografii UJ, Kraków, pp. 257-263.
- GROCH J., HARRISON C., MUNTON R., 1987, *Funkcja wypoczynkowa podmiejskiej strefy Londynu (London's Green Belt)*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 68.
- GROCH J., KUREK W., WARSZYŃSKA J., 2000, *Tourist regions in the Polish Carpathians*, Universitas, Kraków.
- GRYKIEŃ S., 1998, Agroturystyka w ekologicznych gospodarstwach rolnych w Polsce, *Acta Universitatis Wratislaviensis, Prace Instytutu Geograficznego*, ser. B, vol. 16, pp. 27-36.
- GRZESZCZAK J., KIEDROWSKA-[LIJEWSKA] T., LIJEWSKI T., 1957, *Charakterystyka geograficzna regionów turystycznych Polski*, Komisja Turystyki Pieszej, ZG PTTK, Warszawa.
- GUZIK Cz., 1999, Warunki rozwoju agroturystyki w południowo-wschodniej Polsce, [in:] R. Orłowski, Z. Ziolo (eds.), *Przemiany gospodarcze struktur przemysłowych w procesie przechodzenia do gospodarki rynkowej*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji, Zamość, pp. 31-43.
- GUZIK Cz., 2003, Agrotourism in the Podhale Region (villages of Białka and Bukowina Tatrzńska example), [in:] W. Kurek (ed.), *Issues of tourism and health resort management*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Prace Geograficzne, no. 111, pp. 61-69.
- GUZIK Cz., 2007, Z zagadnień rozwoju agroturystyki w południowo-wschodniej Polsce, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, pp. 237-247.
- HOFMEISTER B., STEINECKE A. (hrsg.), 1984, *Geographie des Freizeit- und Fremdenverkehrs*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt.
- IWICKI S., 1998, *Turystyka w zrównoważonym rozwoju obszarów pojeziernych*, Rozprawy Akademii Techniczno-Rolniczej im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich, no. 87.
- IWICKI S., 2001, Rola turystyki w zrównoważonym i wielofunkcyjnym rozwoju obszarów wiejskich, [in:] W. Maik, K. Marciniak (eds.), *Turystyka jako czynnik rozwoju regionów, miast i obszarów wiejskich*, Wyd. Wyższej Pomorskiej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa, Bydgoszcz, pp. 27-41.
- IWICKI S., 2006, *Zagospodarowanie turystyczne obszarów wiejskich*, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz.
- JACKOWSKI A., 1968, *Bibliografia turystyki polskiej 1900-1944*, Zakład Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT, Wrocław.
- JACKOWSKI A., 1969a, *Bibliografia turystyki polskiej 1945-1960*, Zakład Zagospodarowania Turystycznego GKKFiT, Wrocław.

- JACKOWSKI A., 1969b, Przepływy pieniężne jako przedmiot badań geograficzno-gospodarczych (na przykładzie powiatu Nowy Targ), *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 2, pp. 125-147.
- JACKOWSKI A., 1970, *Bibliografia turystyki polskiej 1961-1965*, Zakład Zagospodarowania Turystyki GKKFiT, Wrocław.
- JACKOWSKI A., 1971a, *Bibliografia turystyki polskiej. Biografie 1800-1970*, *Studia i Materiały*, Zakład Zagospodarowania Turystyki GKKFiT, Wrocław.
- JACKOWSKI A., 1971b, Polska literatura krajoznawcza, *Nowa Szkoła*, no. 7/8, pp. 114-117.
- JACKOWSKI A., 1971c, Wpływ turystyki na kształtowanie się dochodów ludności powiatu Nowy Targ, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 4, pp. 93-112.
- JACKOWSKI A., 1972a, *Bibliografia turystyki polskiej 1800-1899*, Wrocław.
- JACKOWSKI A., 1972b, Turystyka jako element gospodarki Podhala. Studium z geografii turystyki, *Dokumentacja Geograficzna*, no. 6, pp. 132-136.
- JACKOWSKI A., 1973, *Bibliografia turystyki polskiej do roku 1972. (Wybór)*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- JACKOWSKI A. (ed.), 1973, *Główne problemy rozwoju turystyki zimowej w Polsce*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- JACKOWSKI A., 1974, Rozwój geografii turystyki w Polsce, *Zeszyty Naukowe UJ*, no. 379, *Prace Geograficzne*, no. 38, pp. 21-49.
- JACKOWSKI A., 1976a, Développement des recherches géographico-touristiques dans les Carpates Polonaises, [in:] *Geography of Tourism and Recreation. XXIII International Geographical Congress*, Moskwa, pp. 170-174.
- JACKOWSKI A., 1976b, The influence of tourism on village settlement units in the Podhale region, *Zeszyty Naukowe UJ*, *Prace Geograficzne*, no. 43, pp. 173-185.
- JACKOWSKI A., 1977, Développement de la géographie du tourisme en Pologne, [in:] *Proceedings of the 6th International Congress of Speleology*, vol. 7, Praha, pp. 201-204.
- JACKOWSKI A., 1978a, Influence du tourisme sur l'habitat rural du bassin de Podhale, [in:] *Transformation of rural areas*, Instytut Geografii PAN, Warszawa, pp. 84-93.
- JACKOWSKI A., 1978b, Typologia miejscowości turystycznych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów górskich, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 11, pp. 137-147.
- JACKOWSKI A., 1979, Bibliografia historii krajoznawstwa i turystyki w Polsce, *Ziemia*, 1975/1976, Zarząd Główny PTTK, Warszawa, pp. 287-307.
- JACKOWSKI A., 1980, Methodical problems of functional typology of tourist localities, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 13, pp. 85-91.
- JACKOWSKI A., 1981a, Badania w zakresie geografii turystyki. Uniwersytet Jagielloński. Instytut Geografii. Zakład Geografii Turystyki, *Zeszyty Naukowe UJ*, *Prace Geograficzne*, no. 54, pp. 19-36.
- JACKOWSKI A., 1981b, *Typologia funkcjonalna miejscowości turystycznych (na przykładzie województwa nowosądeckiego)*, *Rozprawy Habilitacyjne UJ*, no. 53.
- JACKOWSKI A., 1984a, Le tourisme de pèlerinage en Pologne, [in:] *25e Congrès International de Géographie, Résumé des Communications*, Paris.
- JACKOWSKI A., 1984b, Typologie fonctionnelle des localités touristiques de la Voivodie de Nowy Sącz, *Geographica Polonica Polski*, vol. 49, pp. 139-148.
- JACKOWSKI A., 1985, Wybrane problemy turystyki pielgrzymkowej w Polsce, [in:] *Materiały II. Zjazdu Geografów Polskich, Łódź 11-13 IX 1985 (streszczenia referatów)*, Łódź, pp. 199-201.
- JACKOWSKI A., 1987a, Geography of Pilgrimage in Poland, [in:] *Trends in the Geography of Pilgrimages. Homage to David E. Sopher*, National Geographical Society of India, Banaras Hindu University, Varanasi, pp. 70-77, [idem in:] *National Geographical Journal of India*, vol. 33, no. 4, pp. 422-429.
- JACKOWSKI A., 1987b, Les problèmes principales de la géographie des pèlerinages, *Geografia* [Roma], X, no. 1, pp. 79-86.
- JACKOWSKI A., 1987c, Turystyka i pielgrzymki religijne, *Problemy Turystyki*, no. 1(35) pp. 28-44; [idem in French] *Tourisme et pèlerinage religieux*, *Problems of Tourism*, no. 1(35), pp. 37-53.
- JACKOWSKI A., 1987d, Wybrane problemy turystyki pielgrzymkowej, *Zeszyty Naukowe UJ*, *Prace Geograficzne*, no. 68, pp. 69-86.
- JACKOWSKI A., 1989a, Historia turystyki pielgrzymkowej w Polsce, [in:] *Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego*, Instytut Turystyki, Warszawa, pp. 314-327.
- JACKOWSKI A., 1989b, History of Tourism in Polish Carpathians, *Zeszyty Naukowe UJ*, *Prace Geograficzne*, no. 80, pp. 75-83.
- JACKOWSKI A., 1989c, Wybrane problemy geografii pielgrzymek w Polsce, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 22, pp. 11-37.
- JACKOWSKI A., 1990a, Basic Research Problems of the Geography of Pilgrimage, *Geografia* [Roma], XIII, no. 1, pp. 36-42.
- JACKOWSKI A., 1990b, Development of Pilgrimages in Poland. Geographical-Historical Study, [in:] *Pilgrimages Studies: Text and Context*, *Pilgrimage Studies*, II, The Society of Pilgrimages Studies, Allahabad, pp. 242-250.
- JACKOWSKI A., 1990c, Pielgrzymki w Polsce a pielgrzymki na świecie, *Problemy Turystyki*, no. 1/2 (47/48), pp. 54-65.
- JACKOWSKI A., 1991a, Les conditions du développement des pèlerinages dans le Massif Central et Carpates Polonaises, [in:] *Le développement régional en moyenne montagne Carpates et Massif Central*, CERAMAC, Clermont-Ferrand, pp. 172-178.
- JACKOWSKI A., 1991b, Les pèlerinages en Pologne comme le phénomène spatial et social, [in:] *La lettura geografica, il linguaggio geografico i contenuti geografici a servizio dell'uomo*, vol. 2, Patron Editore, Bologna, pp. 385-409.
- JACKOWSKI A., 1991c, *Pielgrzymki i turystyka religijna w Polsce*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- JACKOWSKI A., 1991d, Rozwój funkcji turystycznej Zakopanego w okresie międzywojennym, [in:] R. Dutkova (ed.), *Zakopane w czterysta lat później*, vol. 2, KAW, Kraków, pp. 22-36.
- JACKOWSKI A., 1991e, *Zarys geografii pielgrzymek*, *Zeszyty Naukowe UJ*, *Prace Geograficzne*, no. 85.
- JACKOWSKI A., 1992a, Pielgrzymki jako przedmiot badań geograficznych, *Przegląd Religioznawczy*, no. 2, pp. 63-74.
- JACKOWSKI A., 1992b, Pilgrimages as research object of geography of tourism, [in:] J. Warszyńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, *Zeszyty Naukowe UJ*, *Prace Geograficzne*, no. 86, pp. 75-79.
- JACKOWSKI A., 1992c, Pilgrimage Centres in Poland, *Turyzm*, vol. 2, no. 1, pp. 99-111.
- JACKOWSKI A. (ed.), 1992, *Studium Turystyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (1936-1939)*, *Zeszyty Naukowe UJ*, *Prace Geograficzne*, no. 89.
- JACKOWSKI A., 1995, Geography of Pilgrimage in the Twenty-First Century: A Forecast, [in:] *The Future of Religion. East and West*, Instytut Religioznawstwa UJ, Kraków, pp. 218-228.
- JACKOWSKI A., 1996, Jasna Góra, międzynarodowe centrum ruchu pielgrzymkowego, *Turystyka Religijna*, no. 1, Podyplomowe Studium Pielgrzymkowe, Wyd. Educator, Częstochowa.
- JACKOWSKI A., 1997, Pielgrzymki a gospodarka turystyczna, [in:] *Turystyka w rozwoju regionalnym*, Instytut Turystyki, Kraków, pp. 57-69.

- JACKOWSKI A., 1998a, Pielgrzymki = turystyka pielgrzymkowa = turystyka religijna? Rozważania terminologiczne, *Turyzm*, vol. 8, no. 1, pp. 5-20.
- JACKOWSKI A., 1998b, Pielgrzymki do sanktuariów maryjnych jako jeden z czynników integracji Wschodu z Zachodem, [in:] *Nosicielka Ducha Pneumatofora*, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin, pp. 361-369.
- JACKOWSKI A., 1998c, *Pielgrzymowanie*, ser. A to Polska Właśnie, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław [issue 2, 2004].
- JACKOWSKI A., 2000, Polskie pielgrzymowanie, [in:] *Ziemia. V Kongres Krajoznawstwa Polskiego 8-10 września 2000, Ziemia 2000*, Wyd. Zarząd Główny PTTK, Warszawa, pp. 251-268.
- JACKOWSKI A., 2002, Szlaki pielgrzymkowe jako element integracji Europy, [in:] *Europejskie Dni Dziedzictwa*, Oddział PTTK, Kraków, pp. 55-71.
- JACKOWSKI A., 2003a, Geography of Religion, [in:] A. Jackowski, I. Sołjan (eds.), *Sacred Geography, Peregrinus Cracoviensis*, no. 13, pp. 25-34.
- JACKOWSKI A., 2003b, Pilgrimage in the history of Polish tourism, [in:] W. Kurek (ed.), *Issues of tourism and health resort management*, Prace Geograficzne, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, no. 111, pp. 247-260.
- JACKOWSKI A., 2003c, *Święta przestrzeń świata. Podstawy geografii religii*, Wyd. UJ, Kraków.
- JACKOWSKI A., 2005a, *Jasnogórskie pielgrzymowanie bez granic*, *Tygodnik Katolicki „Niedziela”*, Częstochowa.
- JACKOWSKI A., 2005b, Patriotyczna funkcja ośrodków kultu i pielgrzymek, [in:] B. Dopart, J. Popiel, M. Stala (eds.), *Literatura – kulturoznawstwo – uniwersytet. Księga ofiarowana Franciszkowi Ziejce w 65 rocznicę urodzin*, Universitas, Kraków, pp. 571-586.
- JACKOWSKI A., 2006, Geography of Pilgrimages, [in:] D. Doležal, H. Kühne (eds.), *Wallfahrten in der europäischen Kultur*, European Verlag der Wissenschaften, Peter Lang, Frankfurt a. Main, pp. 25-33.
- JACKOWSKI A., 2007a, Dopelnienie dziejów Studium Turyzmu Uniwersytetu Jagiellońskiego, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 11-41.
- JACKOWSKI A., 2007b, Pielgrzymki zagraniczne szansą dla rozwoju polskich ośrodków kultu religijnego, [in:] D. Ptaszycka-Jackowska (ed.), *Polska przestrzeń turystyczna*, Prace Geograficzne Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, no. 117.
- JACKOWSKI A., 2009a, Instytut Geograficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego i początki planowania przestrzennego oraz regionalnego w Krakowie (do 1945 r.), [in:] B. Domański, W. Kurek (eds.), *Gospodarka i przestrzeń. Prace dedykowane Profesor Danucie Ptaszyckiej-Jackowskiej*, Kraków, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Kraków, pp. 123-157.
- JACKOWSKI A., 2009b, Początki piśmiennictwa krajoznawczo-turystycznego w Uniwersytecie Jagiellońskim (XV wiek – połowa XVII wieku), *Turyzm*, vol. 19, no. 1/2, pp. 17-24 [idem in English] *Early Tourism writing at the Jagiellonian University, Kraków (15th c. – Mid-17th c.)*, *ibid.*
- JACKOWSKI A., 2010, Pielgrzymki a turystyka religijna. Rozważania na czasie, [in:] S. Kroplewski, A. Panasiuk (eds.), *Turyzmy religijna*, Rozprawy i Studia Uniwersytetu Szczecińskiego, vol. 765, pp. 17-31.
- JACKOWSKI A., BILSKA-WODECKA E., SOŁJAN I., QUIRINI-POPEŁAWSKI Ł., 2009, Pielgrzymki jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego (miejscowości, regionu), [in:] Z. Górka, A. Zborowski (eds.), *Człowiek i Rolnictwo. Profesorowi Czesławowi Guzikowi w 70. rocznicę urodzin*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 311-320.
- JACKOWSKI A., KRUPIANKA I., 1975, *Bibliografia turystyki polskiej 1966-1970*, part 1, Instytut Turystyki, Warszawa.
- JACKOWSKI A., MRÓZ F., HODOROWICZ I. (ed.), 2008, *Drogi św. Jakuba w Polsce. Stan badań i organizacja*, Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła, Oddział Małopolski w Więclawicach Starych, Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- JACKOWSKI A., MRÓZ F., HODOROWICZ I. (ed.), 2009, *Turyzmy religijna na obszarach górskich*, Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Nowy Targ.
- JACKOWSKI A., PACH J., OSPPE, RUDZIŃSKI PP., OSPPE, 2001, *Jasna Góra*, ser. A to Polska Właśnie, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław [2. edition, 2004].
- JACKOWSKI A., PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1970a, *Polska literatura turystyczna 1945-1968. Bibliografia adnotowana wybranych pozycji dla celów dydaktyczno-szkoleniowych*, Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki, GKkFiT, Warszawa.
- JACKOWSKI A., PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1970b, Przegląd ważniejszych pozycji polskiej literatury turystycznej do roku 1939 na tle rozwoju organizacji turystyki i badań naukowych z zakresu turizmu, [in:] A. Jackowski, D. Ptaszycka-Jackowska (eds.), *Polska literatura turystyczna 1945-1968. Bibliografia adnotowana wybranych pozycji dla celów dydaktyczno-szkoleniowych*, Centralny Ośrodek Doskonalenia Kadr Kultury Fizycznej i Turystyki, GKkFiT, Warszawa, pp. 21-36.
- JACKOWSKI A., PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1973, *Polska literatura turystyczna 1945-1972. Bibliografia adnotowana dla celów dydaktyczno-szkoleniowych*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- JACKOWSKI A., PTASZYCKA-JACKOWSKA D., SOŁJAN I., 2002, Światowy system ośrodków pielgrzymkowych, *Turyzm*, vol. 12, no. 2, pp. 51-63.
- JACKOWSKI A., SMITH V. L., 1992, Polish Pilgrim-Tourists, *Annals of Tourism Research*, vol. 19, no. 1, pp. 92-106.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2000, Milenium polskiego pielgrzymowania, *Peregrinus Cracoviensis*, no. 8 pp. 9-38 [idem in English] *The Millennium of Polish Pilgrimages*, [in:] A. Jackowski, I. Sołjan (eds.), *Selected research problems in the Geography of Pilgrimage, Peregrinus Cracoviensis*, no. 10, pp. 111-141.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2003, Turystyka religijna jako element integracji europejskiej, [in:] *Unia Europejska a przyszłość polskiej turystyki*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa, pp. 125-136.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2005, Les pèlerinages comme un facteur d'intégration de l'Europe, *People on the Move*, XXXVII, Vatican City, pp. 79-88.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2007, Pielgrzymki jako przejaw solidarności międzyludzkiej, *Peregrinus Cracoviensis*, no. 18, pp. 13-27.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2008a, Funkcja religijna i turystyczna ośrodków pielgrzymkowych, [in:] I. Jażdżewska (ed.), *Funkcja turystyczna miast*, XXI Konwersatorium o Mieście, Wyd. UŁ, Łódź, pp. 39-56.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2008b, Główne problemy badawcze w zakresie turystyki religijnej, *Turyzm*, vol. 18, no. 1, pp. 39-50.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2008c, Les pèlerinages comme manifestation de la solidarité inter-humaine, *People on the Move*, XL, no. 107 (Suppl.), pp. 129-142.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2008d, Pielgrzymki do Santiago de Compostela w czasie i przestrzeni, [in:] A. Jackowski, F. Mróz, I. Hodorowicz, *Drogi św. Jakuba w Polsce. Stan badań i organizacja*, Bractwo św. Jakuba Starszego Apostoła Oddział Małopolski, Podhalańska Państwowa Wyższa Szkoła

- Zawodowa, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 15-26.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2009, *Z dziejów geografii na Uniwersytecie Jagiellońskim (XV-XXI wiek)*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2011a, Badania z zakresu geografii pielgrzymek i turystyki religijnej w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego (1985-2010), *Preregrinus Cracoviensis*, no. 22, pp. 77-116.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., 2011b, Próba nowego spojrzenia na początki geografii turystyki w Polsce (do roku 1939), [in:] B. Włodarczyk (ed.), *Turystyka. Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego*, Wyd. UŁ, Łódź, pp. 33-51.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., BILSKA-WODECKA E., 1999a, Ośrodki turystyki religijnej w Polsce i perspektywy ich rozwoju, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 91-103.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., BILSKA-WODECKA E., 1999b, *Religie świata. Szlaki pielgrzymkowe*, ser. Wielka Encyklopedia Świata, vol. XV, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań.
- JACKOWSKI A., SOŁJAN I., ZEMBIK A., 2000, *Pielgrzym Polski*, Stowarzyszenie „Nasza Częstochowa”, Częstochowa.
- JACKOWSKI A., WARSZYŃSKA J., 1971, Turystyka w Regionie Krakowskim, *Nauka dla Wszystkich*, no. 152, PAN, Oddział w Krakowie
- JACKOWSKI A., WARSZYŃSKA J., 1976, Le tourisme comme l'objet des recherches de la géographie du tourisme, [in:] J. Warszzyńska, A. Jackowski (eds.), *Zagadnienia terminologii w geografii turystyki*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 42, p. 69-73.
- JACKOWSKI A., WARSZYŃSKA J., 1979, Funkcja uzdrowiskowa i turystyczna regionu muszyńskiego, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Historyczne*, no. 60, pp. 149-193.
- JACKOWSKI A., WARSZYŃSKA J. (ed.), 1981, *Problemy badawcze geografii turystyki w Polsce w latach 1970-1978. Materiały Sympozjum organizowanego przez Instytut Geografii UJ, Kraków 17-18 XI 1978 r.*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 54.
- JACKOWSKI A., WARSZYŃSKA J., 1987, Rozwój badań z zakresu geografii turystyki w ośrodku krakowskim w latach 1945-1985, *Folia Geographica*, ser. Geographica-Oeconomica, vol. 20, pp. 95-110.
- JAKÓBCZYK-GRYSZKIEWICZ J., 1995, Wybrane aspekty rozwoju funkcji wypoczynkowej w strefie podmiejskiej trzech największych miast Polski: Warszawy, Łodzi i Krakowa, *Turyzm*, vol. 5, no. 2, pp. 67-77.
- JAKÓBCZYK-GRYSZKIEWICZ J., MARCIŃCZAK SZ., SIEJKOWSKA A., 2008, *Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych w Łodzi: plany, perspektywy*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- JANOTA E., 1860, *Przewodnik w wycieczkach na Babią Górę, do Tatr i Pienin*, Issue Wildta, Kraków.
- JAROWIECKA T., 2000, *Wypoczynek oraz turystyka i ich niektóre odniesienia społeczne i geograficzne w Małopolsce w latach 1970-1990*, Kraków.
- JAŹDŹEWSKA I. (ed.), 2008, *Funkcja turystyczna miast*, XXI Konferencja Wiedzy o Mieście, Wyd. UŁ, Łódź.
- JAŻEWICZ I., 2001, Funkcja turystycznych miast nadmorskich środkowego wybrzeża, [in:] W. Maik, K. Marcinia (eds.), *Turystyka jako czynnik rozwoju regionów, miast i obszarów wiejskich*, Wyd. Wyższej Pomorskiej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa, Bydgoszcz, pp. 161-170.
- JĘDRUSIK M., 1999, Przestrzeń turystyczna i jej wykorzystanie na wyspach Morza Andamańskiego i Morza Karaibskiego. Studium porównawcze, *Prace i Studia Geograficzne WGiST UW*, no. 25, pp. 159-171.
- JĘDRUSIK M., 2002, Quelques modes de colonisation touristique contemporaine, *Miscellanea Geografica*, vol. 10, pp. 241-246.
- JĘDRUSIK M., 2003, Trzy modele kolonizacji turystycznej na przykładzie archipelagów morskich ciepłych, *Przegląd Geograficzny*, vol. 75, no. 1, pp. 81-100.
- JĘDRUSIK M., 2005, Przestrzeń turystyczna wysp tropikalnych w początkach XXI wieku, [in:] E. Rydz (ed.), *Kształtowanie funkcji turystycznych w miejscowościach uzdrowiskowych*, Pomorska Akademia Pedagogiczna, Słupsk, pp. 171-181.
- JĘDRUSIK M., MAKOWSKI J., PLIT F., 2010, *Geografia turystyczna świata. Nowe trendy. Regiony turystyczne*, Wyd. UW, Warszawa.
- KACZMAREK J., LISZEWSKI S., WŁODARCZYK B., 2007, *Strategia rozwoju turystyki w Łodzi*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- KACZMAREK J., STASIAK A., WŁODARCZYK B., 2001, Produkt turystyczny i jego ewolucja, *Turyzm*, vol. 11, no. 1, pp. 7-23.
- KACZMAREK J., STASIAK A., WŁODARCZYK B., 2002, *Produkt turystyczny albo Jak organizować poznawanie świata* [course book + course book for training], Wyd. UŁ, Łódź.
- KACZMAREK J., STASIAK A., WŁODARCZYK B., 2005, *Produkt turystyczny: pomysły, organizacja, zarządzanie*, PWE, Warszawa [2. edition, 2010].
- KACZMAREK S., LISZEWSKI S., 1997, The role of Tourism in the Restructuring of the Łódź Region and in Creating a New Image of the City, [in:] S. Liszewski, C. Young (eds.), *A Comparative Study of Łódź and Manchester. Geographies of European Cities in Transition*, University of Łódź, Łódź, pp. 249-261.
- KLIMENTOWSKI K., WERNER Z.T., 2002, *Baza noclegowa w Polsce i jej wykorzystanie w 2001 roku*, *Zeszyty Statystyczne*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- KOROWICKI A., 1988, Wykorzystanie elektronicznej techniki obliczeniowej w delimitacji strefy wypoczynku weekendowego aglomeracji gdańskiej, *Geografia*, no. 17, *Zeszyty Naukowe Wydziału Biologii, Geografii i Oceanografii UG*, pp. 201-208.
- KOROWICKI A., 1996, Koncepcja zintegrowanego geograficznego systemu informacyjnego i jego wykorzystanie w formułowaniu strategii turystyki regionu gdańskiego, *Turyzm*, vol. 6, no. 1, p. 89-100.
- KOSTROWICKI A.S., 1970, Zastosowanie metod geobotanicznych w ocenie przydatności terenu dla potrzeb rekreacji i wypoczynku, *Przegląd Geograficzny*, vol. 42, no. 4, pp. 631-646.
- KOSTROWICKI A.S., 1975, Podejście systemowe w badaniach nad rekreacją. Artykuł dyskusyjny, *Przegląd Geograficzny*, vol. 57, no. 2, pp. 263-278.
- KOWALCZYK A., 1986, Second homes ownership in the urban environment. The case of Warsaw, *Miscellanea Geografica*, pp. 215-221.
- KOWALCZYK A., 1990a, Geograficzne uwarunkowania lokalizacji drugich domów w strefie podmiejskiej Warszawy, [in:] *Problemy ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na obszarach zurbanizowanych*, part 2, SGGW-0AR, Warszawa, pp. 116-121.
- KOWALCZYK A., 1990b, Second homes and functional changes in the suburban zone of Warsaw, *Miscellanea Geografica*, pp. 197-204.
- KOWALCZYK A., 1991, Trzy postulaty badawcze dla polskiej geografii turystyki lat dziewięćdziesiątych, *Turyzm*, vol. 1, no. 2, pp. 56-61.
- KOWALCZYK A., 1992, Metodologia i metodyka badań percepcji krajobrazu z punktu widzenia potrzeb turystyczno-wypoczynkowych, [in:] *Metody oceny środowiska przyrodniczego. Wizualne zmiany krajobrazu. Antropogeniczne zmiany środowiska*, Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Płocku, Warszawa, pp. 25-36.
- KOWALCZYK A., 1993, Modele lokalizacji wypoczynku podmiejskiego i próba ich zastosowania dla Warszawy, [in:] D. Jędrusik

- rzejczyk, W. Kusiński (eds.), *Studia z historii i metodologii geografii ekonomicznej*, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa.
- KOWALCZYK A., 1994, *Geograficzno-społeczne problemy zjawiska drugich domów*, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa.
- KOWALCZYK A., 1995, *Perspektywy rozwoju agroturystyki w Polsce*, [in:] A. Kowalczyk (ed.), *Zmiany w przestrzeni geograficznej w warunkach transformacji społeczno-ekonomicznej (na przykładzie obszarów wiejskich)*, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa, pp. 60-66.
- KOWALCZYK A., 1997, *Geografia turystyki*, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa, [next editions: 2000, 2001, 2002, Wyd. Naukowe PWN].
- KOWALCZYK A., 1999, *Polityka lokalizacyjna wybranych systemów hotelowych*, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 137-159.
- KOWALCZYK A., 2001a, *Definicja i przedmiot badań geografii hotelarstwa*, *Turyzm*, vol. 11, no. 2, pp. 5-22.
- KOWALCZYK A., 2001b, *Geografia hotelarstwa*, Wyd. UŁ, Łódź.
- KOWALCZYK A., 2002, *Transformacja przestrzeni turystycznej miasta. Problemy rozwoju i lokalizacji usług hotelarskich w Warszawie*, [in:] G. Węclawowicz (ed.), *Warszawa jako przedmiot badań w geografii społeczno-ekonomicznej*, Prace Geograficzne Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, no. 184, 241-251.
- KOWALCZYK A. (ed.), 2003, *Geografia turystyki*, Prace i Studia Geograficzne Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW, no. 32.
- KOWALCZYK A., 2004, *Koncepcja zależności od ścieżki (path dependency) w badaniach wpływu turystyki na rozwój regionalny i lokalny*, [in:] W. Maik, K. Marciniak, S. Sikora (eds.), *Społeczno-ekonomiczne i przestrzenne uwarunkowania rozwoju turystyki w układach regionalnych i lokalnych*, Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz, pp. 179-193.
- KOWALCZYK A., 2005a, *Między sacrum a profanum. Problemy badawcze współczesnej geografii turystyki*, [in:] B. Domański, S. Skiba (ed.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 63-76.
- KOWALCZYK A., 2005b, *Nowe formy turystyki miejskiej*, [in:] A. Lisowski (ed.), *Zmiany przestrzenne i funkcjonalne obszarów miejskich*, Prace i Studia Geograficzne Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych UW, no. 35, pp. 155-197.
- KOWALCZYK A., 2005c, *Turystyka kulinarna – ujęcie geograficzne*, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 163-186.
- KOWALCZYK A., 2006, *Podejście postmodernistyczne w geografii turystyki – nieuchronność czy/i moda?*, *Turyzm*, vol. 16, no. 2, pp. 31-40.
- KOWALCZYK A., 2007, *Problemy badawcze we współczesnej geografii turystyki. Ich odzwierciedlenie w kierunkach badań ośrodka warszawskiego*, [in:] W. Kurek, M. Mika (ed.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 101-113.
- KOWALCZYK A. (ed.), 2008, *Turystyka kulturowa: spojrzenie geograficzne*, *Geografia Turystyki*, no. 1, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa.
- KOWALCZYK A., 2009, *Stacje górskie – ich geneza i ewolucja*, *Turyzm*, vol. 19, no. 1/2, pp. 33-42.
- KOWALCZYK A. (ed.), 2010, *Turystyka zrównoważona*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- KOWALCZYK A., 2011, *Osadnictwo turystyczne: początki, rozwój, formy współczesne*, [in:] B. Włodarczyk (ed.), *Turystyka. Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego*, Wyd. UŁ, Łódź, pp. 73-85.
- KOWALCZYK A., DEREK M., 2010, *Zagospodarowanie turystyczne*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- KOWALCZYK A., KULCZYK S., 2008, *Cztery „kamienie węgielne” geografii turystyki*, *Turyzm*, vol. 18, no. 1, pp. 7-26.
- KOWALCZYK-ANIOL J., 2007, *Rozwój przestrzeni urlopowo-wakacyjnej rodzin studentów Uniwersytetu Łódzkiego*, *Szlakami Nauki*, no. 34, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T. (ed.), 1975-1984, *Problemy bioklimatologii uzdrowisk*, parts 1-5, Dokumentacja Geograficzna, IGIPZ PAN: 1975 – no. 3/4, 1977 – no. 4, 1979 – no. 2, 1981 – no. 2, 1984 – no. 1/2.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T., 2000, *Stan badań klimatu i bioklimatu uzdrowisk polskich*, Dokumentacja Geograficzna IGIPZ PAN, no. 16.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T., 2002, *Bioklimat uzdrowisk polskich i możliwość jego wykorzystania w lecznictwie*, Monografie IGIPZ PAN, vol. 3.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T., BŁAŻEJCZYK K., 1999, *Osobliwości warunków bioklimatycznych Ciechocinka. Wybrane zagadnienia*, *Balneologia Polska*, vol. 41, no. 1/2, pp. 126-132.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T., BŁAŻEJCZYK K., KRAWCZYK B., LIMANÓWKA D., 2002, *Bioklimat uzdrowisk polskich i możliwości jego wykorzystania w lecznictwie*, Monografie IGIPZ PAN, vol. 3.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T., GRZĘDZIŃSKI E., 1988, *Warunki bioklimatyczne ograniczające możliwości leczenia uzdrowiskowego*, *Problemy Uzdrowiskowe*, no. 5/6, pp. 39-48.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T., KRAWCZYK B., BŁAŻEJCZYK K., 2003, *Warunki bioklimatyczne polskich uzdrowisk*, *Balneologia Polska*, vol. 45, no. 1/2, pp. 78-91.
- KOZŁOWSKA-SZCZĘSNA T., KRAWCZYK B., BŁAŻEJCZYK K., 2004, *The main features of bioclimatic conditions at Polish health resorts*, *Geographica Polonica*, vol. 77, no. 1, pp. 45-61.
- KOŻUCHOWSKI K., 2005, *Walory przyrodnicze w turystyce i rekreacji. Podręcznik akademicki*, Wyd. Kurpisz, Poznań.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1980, *Terytorialny system rekreacyjny. Analiza struktury i charakter powiązań*, Prace Geograficzne IGIPZ PAN, no. 138.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1986, *Tourist regions and territorial recreation systems*, *Miscellanea Geograficzne*, pp. 209-214.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1990, *Podstawy oceny przydatności i atrakcyjności szaty roślinnej dla rekreacji*, [in:] *Problemy ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na obszarach zurbanizowanych*, part 2, SGGW-AR, Warszawa, pp. 122-129.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1991, *Refleksje na temat kierunków badań w geografii turystyki w Polsce lat dziewięćdziesiątych*, *Turyzm*, vol. 1, no. 2, pp. 62-65.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1991, 2005, *Zarys geoekologii i rekreacji*, vol. 1-2, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1992a, *Geography of tourism at the University of Warsaw*, [in:] J. Warszńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 86, pp. 155-160.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1992b, *Principles of valorization of utility and attractiveness of vegetational mantle for recreation. (Methodical study)*, [in:] J. Warszńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 86, pp. 161-171.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1992c, *Typologiczno-prze-strzenna charakterystyka i ocena walorów zdrowotnych (bioterapeutycznych) środowiska przyrodniczego strefy podmiejskiej Warszawy*, [in:] A.S. Kostrowicki (ed.), *Wpływ*

- urbanizacji na układy ekologiczne strefy podmiejskiej Warszawy, Dokumentacja Geograficzna IGiPZ PAN, no. 5/6, pp. 91-104.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1995a, Człowiek w środowisku przyrodniczym. Geoekologia zachowań turystyczno-rekreacyjnych, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1995b, Z problematyki badawczej zachowań turystyczno-rekreacyjnych w środowisku przyrodniczym, *Turyzm*, vol. 5, no. 2, pp. 65-76.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1997, *Geoekologia turystyki i wypoczynku*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 1999, Geoekologia turystyki – nowy kierunek badawczy w geografii turystyki, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 29-36.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 2000, The geoecology of tourism – a new direction in the geography of tourism, *Miscellanea Geograficzne*, no. 9, pp. 193-198.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 2005a, Sacrum – mit – symbole jako źródła doznań turystycznych, [in:] B. Domański, S. Skiba (eds.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 87-94.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., 2005b, Turystyka jako wędrówka po śladach zamierzonego świata, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 29-39.
- KRZYMOWSKA-KOSTROWICKA A., KOSTROWICKI A.S., 1985, Środowisko przyrodnicze jako obiekt użytkowania turystycznego, [in:] *Warunki przyrodnicze rozwoju turystycznych form rekreacji*, ser. Monografie AWF, Poznań, no. 209, pp. 67-78.
- KULCZYK S., 2007, Problem regionalizacji dla potrzeb turystyki na przykładzie Mazowsza, [in:] W. Kurek, R. Faracik (eds.), *Studia nad turystyką. Prace geograficzne i regionalne*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej, Kraków.
- KUREK W., 1983a, Influence of agriculture development of tourist values of the natural environment of Polish Carpathians, [in:] *Rural life and the exploitation of natural resources in Highlands and High – latitude zones*, University of Barcelona, Barcelona.
- KUREK W., 1983b, Problems of development of tourism in rural areas, [in:] *Tourisme et loisirs aux environs de grandes villes*, Commission of the Geography of Tourism and Leisure IGU, Łódź.
- KUREK W., 1985, Degradacja walorów turystycznych środowiska przyrodniczego Karpat w wyniku intensyfikacji rolnictwa, [in:] *Warunki przyrodnicze rozwoju turystycznych form rekreacji*, ser. Monografie AWF, Poznań, no. 209, pp. 251-257.
- KUREK W., 1987, *Turystyka jako czynnik społeczno-gospodarczych przemian wsi podhalańskiej (na przykładzie Białki)*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 68.
- KUREK W., 1990, *Wpływ turystyki na przemiany społeczno-ekonomiczne obszarów wiejskich Polskich Karpat*, Rozprawy Habilitacyjne UJ, no. 194.
- KUREK W., 1992, Investigations on tourism role in socio-economic transformations of Carpathian rural areas, [in:] J. Warszyńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 86, pp. 59-64.
- KUREK W., 1995, Gospodarstwa agroturystyczne w Karpatach, *Turyzm*, vol. 5, no. 2, pp. 77-85.
- KUREK W., 1996a, Agriculture versus tourism in rural areas of the Polish Carpathians, *GeoJournal*, vol. 38, no. 2, pp. 191-196.
- KUREK W., 1996b, Społeczne i ekonomiczne przemiany wiejskich obszarów Karpat pod wpływem turystyki, [in:] R. Domański (ed.), *Nowa generacja w badaniach gospodarki przestrzennej*, Biuletyn KPZK PAN, no. 174, pp. 241-259.
- KUREK W., 1999, Rozwój turystyki i jej wpływ na środowisko przyrodnicze Alp, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 161-172.
- KUREK W., 2003a, Turystyka zrównoważona – turystyką przyszłości, [in:] J. Biliński, D. Sawaryn (eds.), *Turystyka czynnikiem integracji międzynarodowej*, Rzeszów, Wyd. Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania, pp. 105-114.
- KUREK W., 2003b, Wybrane problemy badawcze geografii turystyki, [in:] G. Gołembski (ed.), *Kierunki rozwoju badań naukowych w turystyce*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 123-129.
- KUREK W., 2004a, *Turystyka na obszarach górskich Europy. Wybrane zagadnienia*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- KUREK W., 2004b, Turystyka na obszarach górskich w świetle idei zrównoważonego rozwoju, [in:] J. Wyrzykowski, K. Klimontowski (eds.), *Współczesne tendencje w turystyce i rekreacji*, AWF, Wrocław, pp. 75-80.
- KUREK W., 2005a, Problematyka badawcza z zakresu turystyki w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej, [in:] *Turystyka w badaniach naukowych w Polsce i na świecie*, AWF, WSiZ, Kraków-Rzeszów.
- KUREK W., 2005b, Turystyczna funkcja obszarów górskich, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 151-162.
- KUREK W. (ed.), 2007, *Turystyka*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa.
- KUREK W., FARACIK R. (eds.), 2007, *Studia nad turystyką. Prace geograficzne i regionalne*, Geograficzne, społeczne i regionalne aspekty turystyki, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- KUREK W., MIKA M. (ed.), 2007, *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze. Geograficzne, społeczne i regionalne aspekty turystyki*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- KUREK W., MIKA M. (ed.), 2008, *Waloryzacja przestrzeni miejskiej Krakowa dla potrzeb turystyki: raport końcowy*, Kraków.
- KUREK W., PAWLUSIŃSKI R. (ed.), 2007, *Studia nad turystyką. Prace ekonomiczne i społeczne. Geograficzne, społeczne i regionalne aspekty turystyki*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- LATOSIŃSKA J., 1998a, Przestrzeń turystyczna łodzian, *Turyzm*, vol. 8, no. 2, pp. 5-26.
- LATOSIŃSKA J., 1998b, *Przestrzeń urlopowo-wakacyjna pracowników wyższych uczelni Łodzi*, Szlakami Nauki, no. 27, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- LATOSIŃSKA J., 2006, Przestrzeń turystyczna – jedno pojęcie, dwa znaczenia. Rozważania na temat indywidualnej przestrzeni turystycznej, *Turyzm*, vol. 16, no. 2, pp. 93-98.
- LESZCZYCKI S., 1932, Geografia turystyczna jako naukowe ujęcie zagadnień turystycznych, *Pamiętnik Polskiego Towarzystwa Balneologicznego*, vol. 11, pp. 32-35.
- LESZCZYCKI S., 1937a, *Współczesne zagadnienia turystyki*, Komunikaty Studium Turystyki UJ, no. 3.
- LESZCZYCKI S., 1937b, *Zagadnienia geografii turystyki*, Komunikaty Studium Turystyki UJ, no. 2.
- LESZCZYCKI S., 1937c, *Znaczenie gospodarcze ruchu uzdrowiskowo-turystycznego na Śląsku*, Zagadnienia Gospodarcze Śląska, no. 10, Wyd. Instytutu Śląskiego, Katowice.
- LESZCZYCKI S., 1938, *Region Podhala. Podstawy geograficzno-gospodarcze planu regionalnego*, Prace Instytutu Geograficznego UJ, no. 20.
- LESZCZYCKI S., 1975, *Geografia jako nauka i wiedza stosowana*, PWN, Warszawa.
- LEŚKO R., 1975, *Charakterystyka warunków bioklimatycznych Polski w odniesieniu do turystyki i wypoczynku*, Zeszyty Naukowe Instytutu Turystyki, no. 2/3.
- LEŚKO R., 1976, Sezon kąpiele morskich na polskim wybrzeżu Bałtyku, *Ruch Turystyczny*, no. 1-2.
- LEŚKO R., KLIMENTOWSKI K., 1979, *Rejonizacja turystyczna (uwzględniająca nowy podział administracyjny) oraz określenie zas-*

- bów turystycznych podstawowych jednostek gospodarki przestrzennej w turystyce, *Biuletyn Informacyjny Instytutu Turystyki*, no. 1.
- LJEŠKO R., MAZUREK CZ., 1977, Długość klimatycznego sezonu kąpielowego na rzekach polskich, *Czasopismo Geograficzne*, no. 1.
- LJJEWSKI T., 1991, Zadania dla geografii turystyki, *Turyzm*, vol. 1, no. 2, pp. 72-75.
- LJJEWSKI T., MIKUŁOWSKI B., WYRZYKOWSKI J., 1985, *Geografia turystyczna Polski*, PWE, Warszawa [few editions].
- LISZEWSKI S., 1981, Badania w zakresie geografii turystyki, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 54, pp. 41-50.
- LISZEWSKI S., 1987a, Geneza i rozwój osadnictwa wypoczynkowego w otoczeniu Łodzi, *Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm*, no. 3, pp. 33-54.
- LISZEWSKI S., 1987b, Główne kierunki badań geograficznych nad turystyką w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu, *Zeszyty Naukowe AWF w Krakowie*, no. 54, pp. 243-270.
- LISZEWSKI S., 1988, Funkcja osadnictwa nadmorskiego w świetle analizy ruchu turystycznego. Przykład Mierzei Helskiej, *Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm*, no. 4, pp. 39-67.
- LISZEWSKI S. (ed.), 1989a, *Funkcja turystyczna*, *Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm*, no. 5.
- LISZEWSKI S. (ed.), 1989b, *Funkcja turystyczna Augustowa*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- LISZEWSKI S., 1989c, Klasyfikacja i typologia osadnictwa turystycznego. Założenia teoretyczne, [in:] *Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Wyniki prac z lat 1986-1987, Rocznik Centralnego Programu Badań Podstawowych 08.06.*, Instytut Turystyki, Warszawa, pp. 93-103.
- LISZEWSKI S., 1989d, Region turystyczny Augustowa, [in:] S. Liszewski (ed.), *Funkcja turystyczna Augustowa*, Instytut Turystyki, Warszawa, pp. 94-113.
- LISZEWSKI S., 1989e, La typologie fonctionnelle de l'implantation touristique; l'exemple des villages de Wysowa et Rytko dans les Carpates polonaises, *Méditerranée. Revue géographique des pays méditerranéens*, vol. 69, no. 4, pp. 25-32.
- LISZEWSKI S., 1991a, Osadnictwo turystyczne, *Problemy Turystyki*, R. XIV, no. 1/2, pp. 65-74.
- LISZEWSKI S. (ed.), 1991b, *Przemiany przestrzeni wiejskiej w Polsce i we Francji pod wpływem urbanizacji i turystyki*, *Acta Universitatis Lodzianensis, Folia Geographica*, no. 14.
- LISZEWSKI S., 1991c, Przemiany przestrzeni wiejskiej w Polsce w ostatnim czterdziestolecu. Przyczyny - skutki - formy, [in:] S. Liszewski (ed.), *Przemiany przestrzeni wiejskiej w Polsce i we Francji pod wpływem urbanizacji i turystyki*, *Acta Universitatis Lodzianensis, Folia Geographica*, no. 14, pp. 7-19.
- LISZEWSKI S., 1991d, Ruch turystyczny krajowy i zagraniczny w Polsce. Metodologia pomiaru i analizy ruchu turystycznego, *Problemy Turystyki*, R. XIV, no. 1/2, pp. 17-28.
- LISZEWSKI S., 1991e, Spała. Monografia i funkcja miejscowości wypoczynkowej, *Turyzm*, vol. 1, no. 2, pp. 5-32.
- LISZEWSKI S., 1991f, Stan obecny oraz kierunki dalszego rozwoju geografii turystyki w Polsce w latach dziewięćdziesiątych (głos w dyskusji), *Turyzm*, vol. 1, no. 2, pp. 76-81.
- LISZEWSKI S., 1992a, Geography of Tourism in Poland, *Österreichische Osthefte*, Jahrgang 34, Heft 1, Wien, pp. 39-44.
- LISZEWSKI S., 1992b, Geography of Tourism in Poland, *Turyzm*, vol. 2, no. 1, pp. 129-135.
- LISZEWSKI S., 1992c, Geography of tourism in the University of Łódź, [in:] J. Warszyńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 86, pp. 91-108.
- LISZEWSKI S., 1992d, The industrial city as a tourist center. The example of Łódź, *Turyzm*, vol. 2, no. 1, pp. 9-24.
- LISZEWSKI S., 1992e, 10 lat specjalizacji z geografii turystyki na Uniwersytecie Łódzkim, *Turyzm*, vol. 4, no. 2, pp. 117-122.
- LISZEWSKI S., 1994, Perspektywy badań naukowych w zakresie turystyki w Polsce w najbliższym dziesięcioleciu, *Problemy Turystyki*, R. XVII, no. 3/4 (65/66), pp. 105-111.
- LISZEWSKI S., 1995, *Przestrzeń turystyczna*, *Turyzm*, vol. 5, no. 2, pp. 87-103.
- LISZEWSKI S., 1998, Specjalizacja z geografii turystyki na kierunku geografia na Uniwersytecie Łódzkim (1982-1998), *Turyzm*, vol. 8, no. 2, pp. 131-142.
- LISZEWSKI S., 1999a, Pielgrzymowanie czy turystyka religijna, [in:] *III Międzynarodowy Kongres Miast Pielgrzymkowych, Częstochowa 23-25 września 1999 r.*, Częstochowa, pp. 54-57.
- LISZEWSKI S., 1999b, Przestrzeń turystyczna miasta (przykład Łodzi), *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 51-73.
- LISZEWSKI S., 1999c, Studia z geografii turystyki i hotelarstwa na Uniwersytecie Łódzkim. Założenia programowe i organizacja, *Turyzm*, vol. 9, no. 2, pp. 9-29.
- LISZEWSKI S., 2000, Pilgrimages or Religious Tourism?, *Peregrinus Cracoviensis*, no. 10, pp. 47-51.
- LISZEWSKI S., 2002a, Jakość środowiska naturalnego a jakość turystyki, [in:] G. Gołębski (ed.), *Kompendium wiedzy o turystyce*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa-Poznań, pp. 351-368.
- LISZEWSKI S., 2002b, Przestrzeń turystyczna i osadnictwo turystyczne, [in:] G. Gołębski (ed.), *Kompendium wiedzy o turystyce*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa-Poznań, pp. 77-109.
- LISZEWSKI S. (ed.), 2003a, *Możliwości i kierunki rozwoju turystyki w dolinie Odry*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- LISZEWSKI S., 2003b, Region turystyczny, *Turyzm*, vol. 13, no. 1, pp. 44-54.
- LISZEWSKI S., 2003c, Wkład geografii w rozwój turystyki w Polsce, [in:] G. Gołębski (ed.), *Kierunki rozwoju badań naukowych w turystyce*, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 111-121.
- LISZEWSKI S., 2004, Polska jako subregion turystyczny w zjednoczonej Europie. Nadzieje i niepokoje, [in:] S. Bosiacki, J. Grell (eds.), *Gospodarka turystyczna XXI wieku. Szanse i bariery rozwoju w warunkach integracji międzynarodowej*, AWF, Poznań, pp. 9-16.
- LISZEWSKI S., 2005a, *Badania geograficzne nad turystyką w Polsce i na świecie*, [in:] R. Winiarski, W. Alejziak (eds.), *Turystyka w badaniach naukowych*, AWF w Krakowie, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Kraków-Rzeszów, pp. 23-34.
- LISZEWSKI S., 2005b, Geography studies on tourism in Poland and worldwide, [in:] W. Alejziak, R. Winiarski (eds.), *Tourism in scientific research*, Academy of Physical Education in Kraków, University of Information Technology and Management in Rzeszów, Kraków-Rzeszów, pp. 21-32.
- LISZEWSKI S., 2005c, Koncepcje zintegrowanych badań nad turystyką, [in:] B. Domański, S. Skiba, *Geografia i sacrum*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 105-113.
- LISZEWSKI S., 2005d, Metropolitalny region turystyczno-wypoczynkowy. Przykład miasta Łodzi, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 121-138.
- LISZEWSKI S., 2005e, Przestrzeń turystyczna w ujęciu podmiotowym. Przyczynek do dyskusji o przestrzeni w geografii, [in:] W. Maik, K. Rembowska, A. Suliborski (eds.), *Podstawowe idee i koncepcje w geografii*, vol. 1: *Geografia jako nauka o przestrzeni, środowisku i krajobrazie*, ŁTN, Łódź, pp. 50-60.
- LISZEWSKI S., 2006a, Nowe przestrzenie turystyczne i rekreacyjne w Polsce i ich rola w rozwoju kraju i regionu, [in:] G. Gołębski (ed.), *Turystyka w ujęciu podmiotowym i przestrzennym. Człowiek - Przestrzeń - Przedsiębiorstwo*, AWF, Poznań, pp. 113-125.

- LISZEWSKI S., 2006b, Powstanie i rozwój geografii turystyki w Łodzi, *Turyzm*, vol. 16, no. 2, pp. 153-182.
- LISZEWSKI S., 2006c, Przestrzenie turystyki i ich transformacje we współczesnym świecie, *Turyzm*, vol. 16, no. 2, pp. 7-19.
- LISZEWSKI S., 2007a, Geografia turystyki w Polsce i jej wkład w rozwój nauk o turystyce, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 61-76.
- LISZEWSKI S., 2007b, Miasto jako obszar podaży i popytu turystycznego. Studium z geografii turystyki, *Turyzm*, vol. 17, no. 1-2, pp. 77-92.
- LISZEWSKI S., 2008a, Ewolucja poglądów na temat regionu turystycznego. Od regionu krajoznawczego po funkcjonalny, [in:] G. Gołembski (ed.), *Turystyka jako czynniki wzrostu konkurencyjności regionów w dobie globalizacji*, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań, pp. 127-135.
- LISZEWSKI S., 2008b, Miasto jako przedmiot badań geografii turystyki, *Turyzm*, vol. 18, no. 1, pp. 27-38.
- LISZEWSKI S., 2008c, Powstanie i rozwój geografii turystyki, [in:] A. Jackowski, S. Liszewski, A. Richling (eds.), *Historia geografii polskiej*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 206-219.
- LISZEWSKI S., 2008d, Stan i perspektywy rozwoju geografii turystyki w Polsce, [in:] S. Liszewski, J. Łoboda, W. Maik (eds.), *Stan i perspektywy rozwoju geografii w Polsce*, Komisja Nauk Geograficznych PAN, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz, pp. 181-187.
- LISZEWSKI S., 2009a, Jakość środowiska naturalnego a jakość turystyki, [in:] G. Gołembski (ed.), *Kompendium wiedzy o turystyce*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 373-393.
- LISZEWSKI S., 2009b, Miejska przestrzeń eksploracji turystycznej. Przykład Łodzi, *Turyzm*, vol. 19, no. 1/2, pp. 59-65.
- LISZEWSKI S., 2009c, Przestrzenie turystyki i osadnictwo turystyczne, [in:] G. Gołembski (ed.), *Kompendium wiedzy o turystyce*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 95-128.
- LISZEWSKI S., 2009d, Przestrzeń turystyczna parków narodowych w Polsce, [in:] B. Domański, W. Kurek (eds.), *Gospodarka i przestrzeń*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 187-201.
- LISZEWSKI S., 2009e, Przestrzeń turystyczna Polski. Koncepcja regionalizacji turystycznej, [in:] I. Jażewicz (ed.), *Współczesne problemy przemian strukturalnych przestrzeni geograficznej*, Wyd. Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk, pp. 59-69.
- LISZEWSKI S. (ed.), 2010, *Ruch turystyczny w Łodzi i województwie łódzkim w 2009 roku*, Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego, Łódź.
- LISZEWSKI S., BACZWAROW M., 1998, Istota i właściwości przestrzeni rekreacyjno-turystycznej, *Turyzm*, vol. 8, no. 1, pp. 39-67.
- LISZEWSKI S., KACZMAREK S., 1989, Funkcja turystyczna Kartuz, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 5, pp. 67-93.
- ŁOBODA J., 2009, *Niektóre uwarunkowania społeczne rozwoju współczesnej turystyki*, [in:] B. Domański, W. Kurek (eds.), *Gospodarka i Przestrzeń. Prace dedykowane Profesor Danucie Ptaszyckiej-Jackowskiej*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 203-213.
- ŁOBODA J., WYRZYKOWSKI J., 1971, Wybrane problemy metodologiczne hierarchizacji miejscowości turystycznych i węzłów komunikacyjnych na przykładzie regionu karkonoskiego, *Problemy Zagospodarowania Ziemi Górskich*, no. 9, pp. 65-98.
- MADUROWICZ M., 2008, Rozumienie turystyki miejskiej, [in:] I. Jażdżewska (ed.), *Funkcja turystyczna miast, XXI Konwersatorium o Mieście*, Wyd. UŁ, Łódź, pp. 11-16.
- MAIK W., 2005, Człowiek – przestrzeń – sacrum. Refleksje na temat turystyki i migracji pielgrzymkowych we współczesnym świecie, [in:] B. Domański, S. Skiba (eds.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 307-313.
- MAIK W., MARCINIAK K. (eds.), 2001, *Turystyka jako czynnik rozwoju regionów, miast i obszarów wiejskich*, Wyd. Wyższej Pomorskiej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa, Bydgoszcz.
- MAIK W., MARCINIAK K. (eds.), 2007, *Wybrane problemy turystyki w XXI wieku*, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz.
- MAIK W., MARCINIAK K. (eds.), 2008, *Wybrane problemy turystyki i rekreacji*, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz.
- MAIK W., MARCINIAK K., PALICH P. (eds.), 2005, *Teoria i praktyka w turystyce*, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz.
- MAIK W., MARCINIAK K., SIKORA S. (ed.), 2004, *Spółeczno-ekonomiczne i przestrzenne uwarunkowania rozwoju turystyki w układach regionalnych i lokalnych*, Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz.
- MAIK W., PRZYBECKA-MAIK M., 2005, Główne czynniki i płaszczyzny integracyjne w naukach o turystyce, [in:] W. Maik, K. Marciniak, P. Palich (eds.), *Teoria i praktyka w turystyce. Zbiór rozpraw*, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz, pp. 25-32.
- MAIK W., SOKOŁOWSKI D. (eds.), 1997, *Geografia osadnictwa, ludności i turystyki wobec transformacji systemowej*, Wyd. UMK, Toruń.
- MARAK J., WYRZYKOWSKI J., 2007, Rola turystyki w gospodarce regionalnej – zarys problematyki, [in:] J. Wyrzykowski (ed.), *Rola turystyki w gospodarce regionalnej*, WSH, Wrocław, pp. 227-239.
- MARCZAK Z., WYCHOWANIEC A., 1989, Użytkowanie ziemi w miastach uzdrowiskowych Ziemi Kłodzkiej jako metoda określenia funkcji turystyczno-uzdrowiskowej, [in:] S. Liszewski (ed.), *Funkcja turystyczna*, Łódź, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 5, pp. 95-117.
- MARSZ A., 1972, Metoda obliczania pojemności rekreacyjnej ośrodków wypoczynkowych na Niziu, *Prace Komisji Geograficzno-Geologicznej Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego PTPN*, vol. 12, no. 3.
- MATCZAK A., 1985, Funkcja wypoczynkowa strefy podmiejskiej Łodzi, *Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica*, no. 5, pp. 299-312.
- MATCZAK A., 1986a, Budownictwo lotniskowe w strefie podmiejskiej Łodzi, *Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica*, no. 7, pp. 137-166.
- MATCZAK A., 1986b, Przyrodnicze podstawy organizacji wypoczynku w strefie podmiejskiej Łodzi, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 2, pp. 25-45.
- MATCZAK A., 1987a, Próba określenia funkcji wypoczynkowej osiedli podmiejskich na przykładzie Kolumny, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 3, pp. 55-85.
- MATCZAK A., 1987b, Ruch wypoczynkowy w strefie podmiejskiej Łodzi, *Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica*, no. 8, pp. 21-40.
- MATCZAK A., 1988, Chłonność naturalna środowiska przyrodniczego w strefie podmiejskiej Łodzi, *Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica*, vol. 9, pp. 143-153.
- MATCZAK A., 1989, Problemy badania funkcji turystycznej miast Polski, [in:] S. Liszewski (ed.), *Funkcja turystyczna*, *Acta Universitatis Lodzianis, Turyzm*, no. 5, pp. 27-39.
- MATCZAK A., 1991a, Funkcje wypoczynkowe osiedli podlódzkich w świetle badań użytkowania ziemi, *Acta Universitatis Lodzianis, Folia Geographica*, no. 13, pp. 129-140.

- MATCZAK A., 1991b, Przemiany przestrzenne wsi położonych w strefie podmiejskiej Łodzi na przykładzie rejonu Grotnik, [in:] S. Liszewski (ed.), *Przemiany przestrzeni wiejskiej w Polsce i we Francji pod wpływem urbanizacji i turystyki*, Acta Universitatis Lodzensis, Folia Geographica, no. 14, pp. 33-46.
- MATCZAK A., 1992a, Methods of studying the recreational function of suburban settlements, [in:] J. Warszyńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 86, pp. 109-122.
- MATCZAK A., 1992b, *Model badań ruchu turystycznego. Studium metodologiczne*, Acta Universitatis Lodzensis.
- MATCZAK A., 1993, Percepcja przestrzeni turystycznej Polski przez młodzież licealną Łodzi, *Turyzm*, vol. 3, no. 2, pp. 61-70.
- MATCZAK A., 1994, Percepcja przestrzeni turystycznej Polski przez zamieszcowaną młodzież akademicką studiującą w Łodzi, *Turyzm*, vol. 4, no. 1, pp. 23-33.
- MATCZAK A., 1995, Kolonizacja turystyczna obszarów wiejskich w strefie podmiejskiej Łodzi, [in:] A. Kowalczyk (ed.), *Zmiany w przestrzeni geograficznej w warunkach transformacji społeczno-ekonomicznej (na przykładzie obszarów wiejskich)*, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa, pp. 49-59.
- MATCZAK A., 1996, Percepcja regionalna przestrzeni turystycznej przez uczniów szkół licealnych w Łodzi, *Turyzm*, vol. 6, no. 1, pp. 63-75.
- MATCZAK A., 2003, Metoda bezpośredniego pomiaru w badaniach rynku turystycznego. Przykład rejonu Ustka-Rowy, [in:] E. Nowak (ed.), *Regionalne oraz lokalne czynniki i bariery rozwoju turystyki*, Prace Wszechnicy Świętokrzyskiej w Kielcach, no. 74, pp. 73-88.
- MATCZAK A. (ed.), 2004, *Lokalizacja hoteli w krajowych metropoliach Europy Środkowo-Wschodniej*, Szlakami Nauki, no. 33, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- MATCZAK A., 2005, Rozwój podmiejskich osiedli letniskowych w świetle koncepcji cyklu życia obszaru turystycznego. Przykład podłódzkiego letniska w Wiśniowej Górze, [in:] B. Domański, S. Skiba (eds.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 115-122.
- MATCZAK A. (ed.), 2008, *Turystyka miejska*, Wyd. Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki, Bydgoszcz.
- MATCZAK A., 2009a, Turystyka wiejska – konceptualizacja pojęcia, [in:] I. Jażewicz (ed.), *Współczesne problemy przemian strukturalnych przestrzeni geograficznej. Profesorowi Eugeniuszowi Rydzowi w 70. rocznicę urodzin*, Akademia Pomorska, Słupsk, pp. 375-387.
- MATCZAK A., 2009b, Urbanizacja podmiejska osiedli letniskowych. Przykład Wiśniowej Góry w strefie podmiejskiej Łodzi, *Turyzm*, vol. 19, no. 1-2, pp. 67-72.
- MATCZAK A., RYDZ E., 2001, Koncepcja monitoringu ruchu turystycznego w strefie brzegowej Bałtyku (na przykładzie rejonu Ustka-Rowy), [in:] W. Maik, K. Marciniak (eds.), *Turystyka jako czynnik rozwoju regionów, miast i obszarów wiejskich*, Wyd. Wyższej Pomorskiej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa, Bydgoszcz, pp. 183-193.
- MATUSZEWSKA D., 2003, *Funkcje turystyczne i konflikty w wybranych parkach narodowych Polski północno-zachodniej*, Wyd. Naukowe Bogucki, Poznań.
- MAZURSKI K.R., 2000, Geographical perspectives on Polish tourism, *Geojournal*, vol. 50, no. 2/3 pp. 173-179.
- MAZURSKI K.R., 2003, *Tereny zielone uzdrowisk sudeckich*, Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław.
- MAZURSKI K.R., 2006, *Geneza i przemiany turystyki*, Wyższa Szkoła Zarządzania, Wrocław.
- MAZURSKI K., 2008, Miasto jako obiekt turystyczny, [in:] I. Jażdżewska (ed.), *Funkcja turystyczna miast*, XXI Konwersatorium o Mieście, Wyd. UŁ, Łódź, pp. 17-23.
- MEYER B., 2001, Przestrzenno-geograficzne aspekty turystyki, [in:] A. Panasiuk (ed.), *Turystyka. Zarys wykładu*, Wydział Zarządzania i Ekonomii Usług US, Szczecin, pp. 27-53.
- MEYER B., 2004, Turystyka jako ekonomiczny czynnik kształtowania przestrzeni, *Rozprawy i Studia*, vol. 545, Wyd. Naukowe US, Szczecin.
- MEYER B., 2007, Turystyka jako jeden z czynników determinujących przestrzeń, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 173-180.
- MEYER B., 2008, *Kształtowanie układów przestrzenno-funkcyjnych przez turystykę*, *Rozprawy i Studia*, vol. (750) 676, Wyd. Naukowe US, Szczecin.
- MEYER B. (ed.), 2010, Potencjał turystyczny: zagadnienia przestrzenne, *Ekonomiczne Problemy Usług*, no. 52, Wyd. Naukowe US, Szczecin.
- Międzynarodowy słownik turystyczny. Wydanie polskie 1961, 1961*, Warszawa.
- MIGOŃ P., LATOCHA A., 2010, Zróżnicowanie abiotycznych elementów środowiska i ich wykorzystanie w rozwoju funkcji turystycznej regionu sudeckiego, [in:] S. Ciok, P. Migoń (ed.), *Przekształcenia struktur regionalnych. Aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze*, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego UW, Wrocław, pp. 397-417.
- MIKA M., 2000, Turystyka jako czynnik przemian środowiska przyrodniczego – stan badań, *Prace Geograficzne Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ*, no. 106, pp. 73-98.
- MIKA M., 2004, *Turystyka a przemiany środowiska przyrodniczego Beskidu Śląskiego*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- MIKA M., 2007, Turystyka przyrodnicza – jej istota i współczesne kierunki rozwoju, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 311-320.
- MIKA M. (ed.), 2011, *Kraków jako ośrodek turystyczny*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- MIKULSKI M., 1991, *Transport w obsłudze ruchu turystycznego*, Wyd. AE, Kraków.
- MILATA W., 1954, O właściwą lokalizację schronisk w górach, *Turysta*, no. 2, pp. 11.
- MILESKA M.I., 1949, Podstawowe zagadnienia geografii i kartografii dla turystyki, [in:] *Turystyka powszechna*, vol. 1, Nakł. Wyd. Komunikacji, Warszawa, pp. 112-140.
- MILESKA M.I. (ed.), 1956-1959, *Słownik geografii turystycznej Polski*, vol. 1-2, Komitet dla Spraw Turystyki, Warszawa.
- MILESKA M.I., 1963, *Regiony turystyczne Polski. Stan obecny i potencjalne warunki rozwoju*, *Prace Geograficzne Instytutu Geografii PAN*, no. 43.
- MILESKA M.I., 1967, Klasyfikacja miejscowości turystycznych, *Ziemia*, pp. 246-267.
- MILESKA M.I., 1971a, A propos de la terminologie en géographie du tourisme, *Extr. Lucrarile celui de al II-lea colocviu national de geografia turismului*, București, pp. 39-45.
- MILESKA M.I., 1971b, Classification des stations touristiques dans les Carpates Polonaises, [in:] *L'Aménagement de la montagne*, Warszawa, pp. 197-207.
- MILESKA M.I., 1977, Aktualność poglądów Stanisława Leszczyckiego na geografii turystyki, *Przegląd Geograficzny*, vol. 49, no. 2, pp. 289-296.
- MILESKA M.I. (ed.) 1983, *Słownik geograficzno-krajoznawczy Polski*, PWN, Warszawa [next few editions].

- MILEWSKA M., WŁODARCZYK B., 2009, *Hotelarstwo: podstawowe wiadomości*, PWE, Warszawa.
- MITYK J. (ed.), 1996, *Agroturyzm świętokrzyski*, Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. J. Kochanowskiego, Kielce.
- NOWACKA M., 1984, *Zasady kwalifikowania terenu na potrzeby rekreacji. (Wybrane zagadnienia)*, UMCS, Lublin.
- PARTYKA J. (ed.), 2002, *Użytkowanie turystyczne parków narodowych. Ruch turystyczny, zagospodarowanie, konflikty, zagrożenia*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Ojcowski Park Narodowy, Ojców.
- PASZYŃSKI J., KUCZMARSKA L., 1965, *Projekt podziału Polski na strefy bioklimatyczne z punktu widzenia potrzeb wypoczynku i turystyki*. Zakład Klimatologii, Instytut Geografii PAN, Warszawa.
- PAWLUSIŃSKI R., 2007, Historia rozwoju turystyki na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej do 1989 roku, [in:] D. Ptaszycka-Jackowska (ed.), *Polska przestrzeń turystyczna*, Prace Geograficzne, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, no. 111, pp. 79-97.
- PIETRZAK M. (ed.), 1993, *Ekologia krajobrazu w badaniach Terytorialnych Systemów Rekreacyjnych*, Krajowy Instytut Badań Samorządowych, Poznań.
- PIETRZAK M., 1998, *Syntezy krajobrazowe. Założenia, problemy, zastosowanie*, Wyd. Naukowe Bogucki, Poznań.
- PIETRZAK M. (ed.), 1999, *Geoekologiczne podstawy badania i planowania krajobrazu rekreacyjnego*, AWF w Poznaniu, Wyd. Naukowe Bogucki, Poznań.
- Plan kierunkowy zagospodarowania turystycznego Polski. Założenia i podstawowe ustalenia planu*, 1971, generalny projektant O. Rogalewski, Zakład Zagospodarowania Turystycznego, GKkFiT, Wrocław.
- Plan przestrzennego zagospodarowania turystycznego Polski do 1990 roku*, 1973, Zakład Przestrzennego Zagospodarowania Polski, Komisja Planowania przy Radzie Ministrów, Instytut Turystyki, Warszawa.
- POTOCKI J., 2004, *Rozwój zagospodarowania turystycznego Sudetów od połowy XIX wieku do II wojny światowej*, Wyd. Turystyki Plan, Jelenia Góra.
- POTOCKI J., 2009, *Funkcje turystyki w kształtowaniu transgranicznego regionu górskiego Sudetów*, Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, Wrocław.
- PRZYBYLSKA L., 2005, *Pojęcie przestrzeni sakralnej*, [in:] B. Domański, S. Skiba (eds.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 381-387.
- PRZYBYLSKA L., 2008, *Zróżnicowanie przestrzeni sakralnej Gdyni*, Regiony Nadmorskie, no. 14, Wyd. Bernardinum, Gdynia-Pelplin.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1970, *Turystyka a krajobraz*, *Architektura*, vol. 24, no. 12, pp. 452-455.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1971, *O podziale rezerwatów pod kątem ich wykorzystania turystycznego*, *Chrońmy Przyrodę Ojczyznę*, vol. 27, no. 4, pp. 46-48.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1982, *Turystyczne funkcje rezerwatów przyrody*, *Ochrona Przyrody*, no. 44, pp. 401-434.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1990a, *Kształtowanie stref ochronnych przyrodniczych obszarów chronionych*, IGPiK, Warszawa [2. edition, Kraków 1993].
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1990b, *Wypoczynek codzienny i cotygodniowy w planach zagospodarowania przestrzennego miast średniej wielkości*, IGPiK, Oddział w Krakowie, Kraków.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1991, *Problematyka wypoczynku codziennego i cotygodniowego w planach zagospodarowania przestrzennego miast średniej wielkości*, *Człowiek i Środowisko*, vol. 15, no. 1/2, pp. 29-43.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1995, „Szlak ikon” w Euroregionie Karpackim (zarys koncepcji), *Peregrinus Cracoviensis*, no. 1, pp. 67-84.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1997, *Przestrzenne bariery rozwoju turystyki i wypoczynku*, [in:] A. Jackowski, B. Domański (eds.), *Geografia. Człowiek. Gospodarka*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 75-84.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 1999, *Lecznictwo uzdrowiskowe a turystyka*, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 201-207.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2000a, *Religious Tourism and the Protection of the Nature Environment and Nature Conservation*, *Peregrinus Cracoviensis*, no. 10, pp. 83-99.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2000b, *Turystyka religijna a ochrona środowiska i przyrody*, [in:] B. Zemanek (ed.), *Przyroda – nauka – kultura. Humanistyczny kontekst nauk przyrodniczych u progu XXI wieku*, Instytut Botaniki PAN, Kraków, pp. 175-185.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2005, *Sacrum w parkach narodowych w Karpatach Polskich*, [in:] B. Domański, S. Skiba (ed.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 389-402.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2007a, *Gospodarowanie przestrzenią turystyczną w Polskich Karpatach*, [in:] D. Ptaszycka-Jackowska (ed.), *Polska przestrzeń turystyczna*, Prace Geograficzne Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, no. 117, pp. 99-112.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2007b, *Gospodarowanie w przestrzeni turystycznej*, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 205-221.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D. (ed.), 2007c, *Polska przestrzeń turystyczna*, Prace Geograficzne Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, no. 117.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2007d, *Turystyka na przyrodniczych obszarach chronionych*, [in:] W. Kurek (ed.), *Turystyka*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 333-338.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2007e, *Turystyka religijna*, [in:] W. Kurek (ed.), *Turystyka*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 292-300.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2007f, *Turystyka uzdrowiskowa*, [in:] W. Kurek (ed.), *Turystyka*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, pp. 279-286.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., 2009, *Zmiany w strukturach przestrzennych przyrodniczych obszarów chronionych w Polsce*, [in:] I. Jażewicz (ed.), *Współczesne problemy przemian strukturalnych przestrzeni geograficznej. Profesorowi Eugeniuszowi Rydzowi w 70. rocznicę urodzin*, Akademia Pomorska, Słupsk, pp. 169-180.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., BARANOWSKA-JANOTA M., 1986, *Zasady korzystania przez turystykę z górskich przyrodniczych obszarów chronionych*, [in:] *Wpływ środowiska przyrodniczego na zróżnicowanie turystycznych form rekreacji*, AWF, Warszawa, pp. 179-197.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., BARANOWSKA-JANOTA M., 1994, *Model konstruowania programu aktywizacji turystyki w gminie*, *Człowiek i Środowisko*, vol. 18, no. 1, pp. 129-141.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., BARANOWSKA-JANOTA M., 1996, *Przyrodnicze obszary chronione. Możliwości użytkowania*, IGPiK, Warszawa.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., BARANOWSKA-JANOTA M., 2003, *Tourism within the Polish and Slovak transfrontier region*, [in:] W. Kurek (ed.), *Issues of tourism and health resort management*, Prace Geograficzne Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, no. 111, pp. 43-60.

- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., JACKOWSKI A., 1998, *Jasnogórskie pielgrzymki w przestrzeni miasta i regionu Częstochowy*, Instytut Geografii UJ, Kraków.
- PTASZYCKA-JACKOWSKA D., MATLAK H., FARACIK R., 1999, *Uzdrowiska w południowo-wschodnich Karpatach Polskich. Szanse i zagrożenia rozwoju, Człowiek i Środowisko*, vol. 23, no. 2/3, pp. 279-296.
- RACIBORSKI M., SAWICKI L., 1914, *Badanie i ochrona zabytków przyrody. Program pracy dla działaczy kulturalnych*, Wyd. Towarzystwa Uniwersytetu Ludowego im. A. Mickiewicza w Krakowie, Kraków.
- REGEL S. (ed.), 1973, *Wskaźniki chłonności środowiska przyrodniczego na obszarach turystycznych*, Instytut Turystyki, Bydgoszcz.
- REGEL S., 1975, *Chłonność obszarów turystyczno-wypoczynkowych*, Zeszyty Naukowe Instytut Turystyki, vol. 2, no. 2-3, p. 109-117.
- REGEL S. (ed.), 1978, *Wskaźniki i normy użytkowania turystycznego obszarów, miejscowości, obiektów, szlaków*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- RICHLING A., 1971, *Parę uwag na temat oceny przydatności terenu dla potrzeb rekreacji i wypoczynku*, *Przegląd Geograficzny*, vol. 43, no. 3, pp. 451-454.
- RICHLING A., 2010, *Ocena krajobrazu naturalnego Polski dla potrzeb rekreacji*, [in:] S. Ciok, P. Migoń (eds.), *Przekształcenia struktur regionalnych. Aspekty społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze*, Instytut Geograficzny i Rozwoju Regionalnego UW, Wrocław, pp. 391-396.
- ROGALEWSKA B., 1978, *Tendencje lokalizacyjne zakładowych ośrodków uczasowych w Polsce do 1971 roku*, Prace Geograficzne Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, no. 129.
- ROGALEWSKI O., 1959, *Rozwój turystyki na wybrzeżu w świetle dotychczasowych koncepcji planu perspektywicznego*, Zeszyty Regionalnego Planowania Perspektywicznego, no. 5, pp. 184-191.
- ROGALEWSKI O., 1964a, *Podstawowe pojęcia z zakresu zagospodarowania turystycznego*, [in:] *Zagospodarowanie turystyczne*, Departament Zagospodarowania Turystyki, GKKFiT, Warszawa, pp. 3-14.
- ROGALEWSKI O., 1964b, *Urbanistyczne problemy turystyki*, [in:] *Materiały Sprawozdawcze z konferencji problemowej Towarzystwa Urbanistów Polskich na temat „Problemy wypoczynku i turystyki w planowaniu miejscowym” odbytej 19 listopada 1964 r. w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie*, Warszawa, pp. 5-23.
- ROGALEWSKI O., 1964c, *Zagospodarowanie turystyczne Polski*, Wrocław.
- ROGALEWSKI O., 1965, *Niektóre problemy zagospodarowania regionów turystycznych dla potrzeb turystyki zagranicznej*, *Problemy Ekonomiczne*, juni, pp. 5-16.
- ROGALEWSKI O., 1966a, *Propozycje w sprawie usystematyzowania niektórych pojęć w turystyce*, *Ruch Turystyczny*, no. 2, pp. 3-13.
- ROGALEWSKI O., 1966b, *Turystyka w długookresowym planowaniu przestrzennym*, *Problemy Ekonomiczne*, vol. 5, no. 2, pp. 3-13.
- ROGALEWSKI O., 1967a, *Urządzenia usługowe jako czynnik aktywizacji wsi letniskowych*, *Problemy Ekonomiczne*, vol. 6, no. 1, pp. 62-70.
- ROGALEWSKI O., 1967b, *Zagospodarowanie turystyczne*, Wrocław.
- ROGALEWSKI O., 1967c, *Zasady zagospodarowania turystycznego dla głównych rodzajów turystyki krajowej*, *Ruch Turystyczny*, no. 2, pp. 77-95.
- ROGALEWSKI O., 1968a, *Badania nad wpływem turystyki na przyrost majątku trwałego*, *Problemy Ekonomiczne*, vol. 7, no. 2, pp. 20-24.
- ROGALEWSKI O., 1968b, *Plany zagospodarowania turystycznego Polski*, *Ruch Turystyczny*, no. 1, pp. 5-12.
- ROGALEWSKI O. (ed.), 1969a, *Główne problemy rozwoju turystyki kajakowej i motorowodnej oraz turystycznej żeglugi pasażerskiej w Polsce*, *Studia i Materiały*, no. 5, GKKFiT, Wrocław.
- ROGALEWSKI O. (ed.), 1969b, *Główne problemy rozwoju turystyki żeglarskiej w Polsce*, *Studia i Materiały*, no. 3, Zakład Zagospodarowania Turystyki, GKKFiT, Wrocław.
- ROGALEWSKI O., 1969c, *Inwestycje turystyczne*, [in:] *Zagadnienia ekonomiczne ruchu turystycznego*, Częstochowa, pp. 19-24.
- ROGALEWSKI O., 1970a, *Struktura przestrzenna turystyki w Polsce jako przedmiot prac badawczych w latach 1971-1975*, *Ruch Turystyczny*, no. 1, pp. 3-12.
- ROGALEWSKI O., 1970b, *Uwagi w sprawie budownictwa ośrodków wypoczynku świątecznego*, Szczecin.
- ROGALEWSKI O., 1971, *Podstawy zagospodarowania turystycznego Polski*, *Ruch Turystyczny*, no. 1/2, pp. 3-23.
- ROGALEWSKI O., 1972a, *Plan krajowy zagospodarowania turystycznego Polski jako podstawa regionalnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obszarów i miejscowości o funkcjach turystycznych* [Warszawa].
- ROGALEWSKI O., 1972b, *Podstawy gospodarki przestrzennej w turystyce*, *Ruch Turystyczny*. Monografie, no. 13.
- ROGALEWSKI O., 1972c, *Struktura przestrzenna turystyki i wypoczynku*, [in:] *Wstępna prognoza przestrzennego zagospodarowania kraju do roku 2000*, Warszawa, pp. 125-136.
- ROGALEWSKI O., 1974, *Zagospodarowanie turystyczne*, Warszawa, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne [and next editions].
- ROITER-JARZĘBIŃSKA K., 2009, *Konkurencyjność Krakowa na europejskim rynku turystycznym*, [in:] B. Domański, W. Kurek (eds.), *Gospodarka i Przestrzeń. Prace dedykowane Profesor Danucie Ptaszyckiej-Jackowskiej*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 245-261.
- ROUBA R., 2010, *Hotelarstwo w zabytkowych rezydencjach jako czynnik modyfikujący otoczenie*, ŁTN, Łódź.
- RUDZKA-ROGALEWSKA B., ROGALEWSKI O., 1965, *Walory turystyczne Polski*, Wrocław.
- RYDZ E., 2002, *Przebieg procesów kolonizacji turystycznej gmin powiatu kościerskiego*, Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomicznego i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej, no. 9, pp. 255-270.
- RYDZ E., 2003, *Agroturystyka jako jeden z czynników aktywizacji gospodarki wiejskiej (na przykładzie woj. wielkopolskiego)*, [in:] W. Siwiński, R.D. Tauber E., Mucha-Szajek (eds.), *Czas wolny. Rekreacja. Turystyka. Hotelarstwo. Żywnienie*, Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii, Poznań, p. 403-416.
- RYDZ E., 2004, *Wybrane aspekty rozwoju agroturystyki na przykładach nadmorskich powiatów: lęborskiego i słupskiego*, [in:] W. Maik, K. Marciniak, K. Sikora (eds.), *Spółeczno-ekonomiczne i przestrzenne uwarunkowania rozwoju turystyki w układach regionalnych i lokalnych*, Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz, pp. 53-74.
- RYDZ E., 2005a, *Kolonizacja turystyczna na przykładzie Mierzei Wiślanej*, [in:] M. Dutkowski (ed.), *Zagospodarowanie przestrzenne i rozwój obszarów nadmorskich w Polsce*, Szczecin-Wołczkowo, pp. 78-82.
- RYDZ E. (ed.), 2005b, *Kształtowanie funkcji turystycznej w miejscowościach uzdrowiskowych*, Pomorska Akademia Pedagogiczna, Słupsk.
- RYDZ E., 2008, *Osadnictwo letniskowe i ruch turystyczny na Pojezierzu Sławskim w okresie transformacji systemowej*, [in:] W. Siwiński, R.D. Tauber, E. Mucha-Szajek (eds.), *Współczesne tendencje w rekreacji i turystyce*, Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii, Poznań, pp. 286-302.

- RYDZ E., JAŻEWICZ I., 1999, Funkcja turystyczna małych miast Pomorza Środkowego, *Słupskie Prace Matematyczno-Przyrodnicze*, no. 12c, pp. 181-218.
- RYDZ E., JAŻEWICZ I., 2001, Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno-ekonomicznego Łeby, *Zeszyty Naukowe Wydziału Ekonomii i Zarządzania Politechniki Koszalińskiej*, no. 8, pp. 41-61.
- RYDZ E., MIEDZIŃSKI M., 2005, Kolonizacja turystyczna na przykładzie gminy Ustronie Morskie, *Słupskie Prace Geograficzne*, vol. 2, pp. 21-36.
- SAWICKI L., 1916, Przestrzeń życiowa na ziemiach polskich. Szkic antropogeograficzny, [in:] *Sprawozdanie Gimnazjum św. Jacka*, Kraków, pp. 1-28.
- SEWERNIAK J., 1991, Geografia turystyki a planowanie przestrzenne w Polsce w latach dziewięćdziesiątych, *Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm*, vol. 1, no. 2, pp. 66-67.
- SEWERNIAK J., 2004, Program rozwoju gospodarczego turystyki na szczeblu lokalnym (na przykładzie gminy Osie), [in:] W. Maik, K. Marciniak, S. Sikora (eds.), *Spoleczno-ekonomiczne i przestrzenne uwarunkowania rozwoju turystyki w ukladach regionalnych i lokalnych*, Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz, pp. 307-343.
- SKOCZEK M., 1999, Turystyka wiejska jako czynnik rozwoju lokalnego w krajach Europy i Ameryki Łacińskiej, *Prace i Studia Geograficzne Wydziału Geograficznego i Studiów Regionalnych UW*, pp. 143-157.
- SKOCZEK M., 2002, The development of alternative tourism as a factor in the new migration behaviour of the population in Latin America, *Miscellanea Geograficzne*, vol. 10, pp. 247-254.
- SMITH S.L.J., 2010, The Discovery of Tourism, *Tourism Social Science Series*, vol. 13, Bingley, UK.
- SMOLEŃSKI J., 1912, *Krajobraz Polski*, Warszawa.
- SOŁJAN I., 2003, Perspektywy rozwoju turystyki religijnej w Karpatach Polskich na przykładzie maryjnych ośrodków kulturowych, [in:] J. Bergier, J. Żbikowski (eds.), *Turystyka a religia*, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Biała Podlaska, pp. 239-248.
- SOŁJAN I., 2005, Fenomen Lourdes, [in:] B. Domański, S. Skiba (eds.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 431-439.
- SOŁJAN I., 2007a, Kształtowanie się strefy sacrum w Lourdes, [in:] B. Domański, W. Kurek (eds.), *Gospodarka i przestrzeń. Prace dedykowane Profesor Danucie Ptaszyckiej-Jackowskiej*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 295-303.
- SOŁJAN I., 2007b, Turystyka religijna jako przedmiot badań geografii religii i geografii turystyki – wybrane zagadnienia, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 289-296.
- SOŁJAN I., 2009, Perspektywy rozwoju turystyki religijnej i kulturowej Bieszczadach, *Roczniki Bieszczadzkie*, no. 17, pp. 367-388.
- SOŁJAN I., BILSKA-WODECKA E., 2005, Metody badawcze stosowane w geografii pielgrzymek, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 65-78.
- SOŁOWIEJ D., 1987, *Podstawy metodyki oceny środowiska przyrodniczego człowieka*, Wyd. UAM, Poznań.
- SOŁOWIEJ D., 1991, Model rekreacyjnego zagospodarowania Łagowskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny, *Sprawozdania PTPN 1989/1990*, Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, pp. 181-182.
- SOŁOWIEJ D., 1993, *Weryfikacja ocen integralnych atrakcyjności środowiska przyrodniczego człowieka w wybranych systemach rekreacyjnych*, ser. Geografia, Wyd. Naukowe UAM, no. 53.
- SOŁOWIEJ D., BRZÓSKA J., KRAWCZYK P., 1995, Modele rozpraszania się rekreantów jako podstawa obliczania naturalnej chłonności rekreacyjnej Słowińskiego Parku Narodowego, [in:] R. Klimko (ed.), *Studia z geografii fizycznej*, Wyd. PTPN, Poznań, pp. 140-145.
- Sprawozdanie Komisji Międzyministerialnej do zbadania zagadnień turystyki 1928-1931, 1931*, Wyd. Ministerstwa Skarbu, Warszawa.
- STACHOWSKI J., 1976, *Z problematyki turystyki, wypoczynku i sieci osadniczej*, Acta Universitatis Nicolae Copernicus, Nauki Matematyczno-Przyrodnicze, ser. Geografia, no. 12.
- STACHOWSKI J., 1987, Modele lokalizacji zagospodarowania turystycznego i turystyki, Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm, no. 3, pp. 103-118.
- STACHOWSKI J., 1990, O terminologii osadnictwa turystycznego, Acta Universitatis Lodzianensis, Turyzm, no. 6, pp. 5-20.
- STACHOWSKI J., 1991, Geografia turystyki w Polsce lat dziewięćdziesiątych, *Turyzm*, vol. 1, no. 2, pp. 68-71.
- STACHOWSKI J., 1992, Ewolucja struktury przestrzenno-funkcjonalnej osiedla pod wpływem rozwoju rekreacji na przykładzie wsi Charzykowy koło Chojnic, *Turyzm*, vol. 2, no. 2, pp. 45-58.
- STACHOWSKI J., 1993, O pojmowaniu przestrzeni w geografii turystyki, Acta Universitatis Nicolae Copernicus, Nauki Matematyczno-Przyrodnicze, ser. Geografia, vol. 24, pp. 171-180.
- STALSKI M., 1963, *Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw obsługi ruchu turystycznego*, Wrocław.
- STALSKI M., 1970a, Granice chłonności, *Zeszyty Problemowe, Przegląd Techniczny*, vol. 11, no. 3/4, pp. 16-19.
- STALSKI M., 1970b, Metoda określania chłonności turystycznej wybranego obszaru, *Przegląd Geograficzny*, vol. 42, no. 4, pp. 703-712.
- STALSKI M., 1973, *Przestrzenne aspekty zagospodarowania turystycznego*, Studia Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN, vol. 41.
- STALSKI M., 1974, Analiza literatury problemu koncentracji i rozproszenia w turystyce, *Zeszyty Naukowe Instytutu Turystyki*, vol. 1, no. 1, pp. 95-144.
- STALSKI M., 1981, Metody obliczania pożądanej struktury ruchu w regionie, *Problemy Turystyki*, no. 3 (13), pp. 16-32.
- STALSKI M. (ed.), 1984, *Turystyka i rekreacja, Przegląd Zagranicznej Literatury Geograficznej*, Instytutu Geografii PAN, no. 2.
- STASIAK A., WŁODARCZYK B., 2003, Produkt turystyczny – miejsce, *Turyzm*, vol. 13, no. 1, pp. 55-80.
- SZAFLARSKI J., 1972, *Poznanie Tatr. Szkice z rozwoju wiedzy o Tatrach do połowy XIX wieku*, Sport i Turystyka, Warszawa.
- SZKUP R., 2003, *Kształtowanie podmiejskiej przestrzeni wypoczynkowej. Przykład zachodniego sektora strefy podmiejskiej Łodzi*, Wyd. UŁ, Łódź.
- SZWICHTENBERG A., 1991, *Stymulatory i bariery rozwoju funkcji turystycznej w polskiej strefie nadbałtyckiej*, Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy, Koszalin.
- SZWICHTENBERG A., 1993, Wybrane zagadnienia zagospodarowania przestrzennego nadmorskich obszarów turystycznych w Polsce i w Europie, *Problemy Turystyki*, vol. 17, no. 2, pp. 61-70.
- SZWICHTENBERG A., 1995, *Gospodarka turystyczna w okresie przejściowym*, Wyd. WSI, Koszalin.
- SZWICHTENBERG A., 1998, Pojmowanie turystyki wiejskiej w Polsce i na świecie, *Turyzm*, vol. 8, no. 1, pp. 29-37.
- SZWICHTENBERG A., 1999, Szanse rozwoju polskiej turystyki wynikające z położenia nad Bałtykiem, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 173-188.
- SZWICHTENBERG A. (ed.), 2000a, *Podstawy turystyki*, Politechnika Koszalińska, Koszalin.

- SZWICHTENBERG A. (ed.), 2000b, *Rola marketingu w rozwoju regionów turystycznych*, Politechnika Koszalińska, Koszalin.
- SZWICHTENBERG A., 2001, Ułomności metod badawczych i informacji statystycznej wykorzystywanych w geografii turystyki, [in:] H. Rogacki (ed.), *Koncepcje teoretyczne i metody badań geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej*, Wyd. Naukowe Bogucki, Poznań, pp. 201-206.
- SZWICHTENBERG A. (ed.), 2003, *Gospodarka turystyczna na obszarach parków narodowych i krajobrazowych*, Wyd. Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Międzyzdroje-Koszalin.
- SZWICHTENBERG A., 2006, *Gospodarka turystyczna polskiego Wybrzeża*, Wyd. Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin.
- SZWICHTENBERG A., DZIEGIEŃ E. (eds.), 2000, *Przemysł turystyczny*, Wyd. Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin.
- TANAŚ S., 2008, *Przestrzeń turystyczna cmentarzy: wstęp do tanatoturystyki*, Wyd. UŁ, Łódź.
- TANAŚ PP. (ed.), 2010, *Nauka i dydaktyka w turystyce i rekreacji*, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- TRAFAS K. (ed.), 1973, *Problemy kartografii turystycznej. Materiały Ogólnopolskich Konferencji Kartograficznych*, vol. 2, Komisja Kartograficzna PTG, Kraków-Warszawa.
- TRAFAS K., STRUŚ P., SZEWCZUK J. (ed.), 2003, *Kartografia w turystyce – turystyka w kartografii. Materiały Ogólnopolskich Konferencji Kartograficznych*, vol. 24, PTG, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków.
- Turystyka powszechna. Materiały z wykładów wygłoszonych na kursie przeszkolenia turystycznego zorganizowanego przez Biuro Turystyki Ministerstwa Komunikacji*, 1949, vol. 1-4, Nakł. Wydawnictw Komunalnych, Warszawa.
- Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej*, 1992-2010, vol. 1-11, ed. L. Baraniecki (vol. 1-3), J. Wyrzykowski (vol. 4-10), J. Wyrzykowski, K. Widawski (vol. 11) [idem in English, Zakład Geografii Regionalnej i Turystyki, Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego UW, Wrocław].
- WALCZAK W., 1963, *Zarys geografii turystycznej Polski*, Wrocław.
- WARSZYŃSKA J., 1970, Waloryzacja miejscowości z punktu widzenia atrakcyjności turystycznej. (Zarys metody), *Zeszyty Naukowe UJ* 249, *Prace Geograficzne*, no. 27, pp. 103-114.
- WARSZYŃSKA J., 1972a, Ocena środowiska naturalnego pow. Żywieckiego pod względem sezonowości i form ruchu turystycznego, *Czasopismo Geograficzne*, vol. 43, no. 2, pp. 171-190.
- WARSZYŃSKA J., 1972b, Ocena walorów turystycznych miejscowości położonych w dorzeczu Białej Dunajcowej, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 5, pp. 121-148.
- WARSZYŃSKA J., 1974, Ocena zasobów środowiska naturalnego dla potrzeb turystyki (na przykładzie woj. krakowskiego), *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 36.
- WARSZYŃSKA J., 1980, The application of the simulation method „Monte Carlo” to forecast spatial distribution of tourist movement, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 13.
- WARSZYŃSKA J., 1984, Geography of tourism in Poland, *Geo Journal*, vol. 9, no 1.
- WARSZYŃSKA J., 1985, Funkcja turystyczna Karpat Polskich, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 18, pp. 79-104.
- WARSZYŃSKA J., 1986, Problemy badawcze geografii turystyki, *Folia Geographica*, ser. *Geographica-Oeconomica*, vol. 19, pp. 59-65.
- WARSZYŃSKA J. (ed.), 1988, 1990, *Regionalna geografia turystyczna świata*, part 1-2, Skrypty Uczelniane UJ, no. 578, 631, Kraków.
- WARSZYŃSKA J., 1992a, Geografia turystyki w Instytucie Geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego po drugiej wojnie światowej, [in:] A. Jackowski (ed.), *Studium Turystyki Uniwersytetu Jagiellońskiego (1936-1939)*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 89.
- WARSZYŃSKA J., 1992b, Research problems of the geography of tourism, [in:] J. Warszzyńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 86, pp. 45-50.
- WARSZYŃSKA J. (ed.), 1992, *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 86.
- WARSZYŃSKA J. (ed.), 1994, *Geografia turystyczna świata*, vol. 1-2, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa [few editions].
- WARSZYŃSKA J., 1999a, Geografia turystyki, [in:] B. Kortus, A. Jackowski, K. Krzemień (ed.), *Rozwój i dorobek nauk geograficznych w Uniwersytecie Jagiellońskim*, IG UJ, Kraków, pp. 383-420.
- WARSZYŃSKA J., 1999b, Główne problemy badawcze geografii turystyki, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 37-50.
- WARSZYŃSKA J., 2003a, Geografia turystyki – zarys problematyki, [in:] R. Winiarski (ed.), *Nauki o turystyce*, part 1, *Studia i Materiały AWF w Krakowie*, no. 7, Kraków, pp. 9-32.
- WARSZYŃSKA J., 2003b, International tourism in the last decade of the 20th century, [in:] W. Kurek (ed.), *Issues of tourism and health resort management*, *Prace Geograficzne Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ*, no. 111, pp. 21-28.
- WARSZYŃSKA J. (ed.), 2006, *Turystyka zrównoważona na obszarze Beskidów Zachodnich. Studium uwarunkowań i barier rozwoju*. Zakład Zoologii, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków.
- WARSZYŃSKA J., BUKOWSKI J., JACKOWSKI A., 1968, *Metodyka badań statystycznych ruchu turystyczno-wypoczynkowego i związanych z nim dziedzin życia gospodarczego*, Wojewódzki Urząd Statystyczny, Kraków.
- WARSZYŃSKA J., JACKOWSKI A., (ed.), 1976, *Zagadnienia terminologii w geografii turystyki. Materiały Międzynarodowego Sympozjum Kraków-Zakopane 7-10 listopada 1974 r.*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 42.
- WARSZYŃSKA J., JACKOWSKI A., 1978, *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa.
- WARSZYŃSKA J., JACKOWSKI A., 1986, Studies on the Geography of Tourism, *Annals of Tourism Research*, pp. 655-658.
- WARSZYŃSKA J., JACKOWSKI A., 1992, Development of Research on Geography of Tourism in the Institute of Geography, Jagiellonian University, [in:] J. Warszzyńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, *Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne*, no. 86, pp. 29-44.
- WARSZYŃSKA J., KUREK W., 2007, Dorobek i aktualne problemy badawcze w zakresie turystyki w Instytucie Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 77-90.
- WAWRZYŃIAK S., 1976, *Ważniejsze miejscowości turystyczne w Polsce*, *Biuletyn Informacyjny Instytutu Turystyki*, no. 7-9.
- WAWRZYŃIAK S., 1977, *Zmiany w strukturze przestrzennej bazy noclegowej w Polsce w latach 1960-1970*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- WAWRZYŃIAK S., 1978, Kierunki badań geograficznych na potrzeby turystyki w Polsce, *Problemy Turystyki*, no. 1.
- WAWRZYŃIAK S. (ed.), 1981, *Zagospodarowanie turystyczne dorzecza Wisły*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- WAWRZYŃIAK S., 1985, Diagnosis of the spatial structure of tourism: selected methodological problems, *Problemy Turystyki*, no. 2, pp. 47-55.

- WERNER Z.T., 1991, *Klasyfikacja turystycznych miejscowości i obiektów krajoznawczych w Polsce*, Centralny Ośrodek Informacji Turystycznej, Instytut Turystyki, Warszawa.
- WERNER Z.T., 2004, *Baza noclegowa w Polsce i jej wykorzystanie w 2003 roku*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- WERNER Z.T., MIKUŁOWSKI B., 2003, *Baza noclegowa w Polsce i jej wykorzystanie w 2002 roku*, Zeszyty Statystyczne Instytutu Turystyki, Warszawa.
- WIDAWSKI K., 2006, *Agro-tourism in Poland and Lower Silesia at the beginning of the XXI century*, [in:] *Rural tourism and Sustainable Development*, Ed. Univ. din Oradea, Oradea, pp. 23-32.
- WIDAWSKI K., 2008, *Agro-tourism as a factor of the rural areas development on the example of Kłodzko land*, [in:] *On the Social, Economic and Spatial Transformations of the Region*, Warszawa, pp. 167-187.
- WIDAWSKI K. (ed.), 2009, *Turystyka kulturowa na Dolnym Śląsku: wybrane aspekty*, Rozprawy Naukowe Instytutu Geograficznego i Rozwoju Regionalnego UW, no. 9.
- WIDAWSKI K., 2009, *Wpływ folkloru i tradycyjnej kultury ludowej na rozwój ruchu turystycznego na przykładzie Hiszpanii*, Instytut Geograficzny i Rozwoju Regionalnego UW, Wrocław.
- WILGAT T., 1962, *Zagadnienie strefy wypoczynkowej Lublina*, [in:] *Przewodnik VII Ogólnopolskiego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Geograficznego w Gdańsku*, no. 1, Gdańsk, pp. 23-27.
- WILGAT T., 1971, *Zagadnienie terenów rekreacyjnych w woj. lubelskim*, *Miasto*, vol. 22, no. 3, pp. 12-18.
- WILUŚ R., 1997, *Rozwój funkcji turystycznej w dolinie rzeki Warty na odcinku od Działoszyna do Uniejowa*, Szlakami Nauki, no. 24, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- WILUŚ R., LISZEWSKI S., 2010, *Region Łódzki w nowej koncepcji regionalizacji turystycznej Polski*, [in:] M. Barwiński (ed.), *Obszary metropolitalne we współczesnym środowisku geograficznym*, vol. 2, Łódź, pp. 235-250.
- WŁODARCZYK B., 1993, *Funkcja turystyczna Świętokrzyskiego Parku Narodowego w świetle badań ruchu turystycznego*, *Turyzm*, vol. 3, no. 1, pp. 5-29.
- WŁODARCZYK B., 1999, *Przemiany form aktywności turystycznej. Przykład krawędzi Wyżyny Łódzkiej*, Szlakami Nauki, no. 24, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- WŁODARCZYK B., 2004, *Geograficzne aspekty produktu turystycznego*, *Problemy Turystyki*, vol. 27, no. 3/4, pp. 32-51.
- WŁODARCZYK B., 2006, *Przestrzeń turystyczna – cykliczność, „aktorzy”, determinanty rozwoju*, *Turyzm*, vol. 16, no. 2, pp. 41-64.
- WŁODARCZYK B., 2009a, *Krajobrazy przestrzeni turystycznej*, *Turyzm*, vol. 19, no. 1/2, pp. 89-97.
- WŁODARCZYK B., 2009b, *Przestrzeń turystyczna: istota, koncepcje, determinanty*, Wyd. UŁ, Łódź.
- WŁODARCZYK B., 2011, *Miasto i przestrzeń turystyczna*, [in:] B. Włodarczyk (ed.), *Turystyka. Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego*, Wyd. UŁ, Łódź, pp. 105-120.
- WŁODARCZYK B. (ed.), 2011, *Turystyka. Księga jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Stanisława Liszewskiego*, Wyd. UŁ, Łódź.
- WOJCIECHOWSKA J., 1995, *Turystyka wiejska – nowa forma turystyki?*, *Geografia w Szkole*, vol. 48, no. 5, pp. 267-269.
- WOJCIECHOWSKA J., 1998, *Kolonizacja turystyczna terenów nadpłyczych*, Szlakami Nauki, no. 26, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź.
- WOJCIECHOWSKA J., 2006, *Bilans efektów rozwoju agroturystyki*, *Turyzm*, vol. 16, no. 2, pp. 65-74.
- WOJCIECHOWSKA J., 2007, *Systematyka i wyróżniki pojęć dotyczących turystyki na obszarach wiejskich*, [in:] W. Kurek, M. Mika (eds.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, IGiP UJ, Kraków, pp. 297-310.
- WOJCIECHOWSKA J., 2009, *Procesy i uwarunkowania rozwoju agroturystyki w Polsce*, Wyd. UŁ, Łódź.
- WOJCIECHOWSKI K., 1986, *Problemy percepcji i oceny estetycznej krajobrazu*, UMCS, Lublin.
- WOJCIECHOWSKI K.H., 1992, *Geography of tourism in Lublin*, [in:] J. Warszńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 86, pp. 83-88.
- WOLANIUK A., 1991, *Ogrody działkowe Łodzi jako teren wypoczynku mieszkańców miasta*, *Turyzm*, vol. 1, no. 1, pp. 31-53.
- WOLANIUK A., 1998, *Funkcja turystyczna ulicy Piotrkowskiej*, *Turyzm*, vol. 8, no. 2, pp. 75-84.
- WRZOSEK A., 1964, *Próba charakterystyki regionu Pirenejów francuskich*, *Roczniki Naukowo-Dydaktyczne WSP Kraków*, Prace Geograficzne, no. 3, pp. 385-412.
- WRZOSEK A., 1976, *Le problème de la classification des montagnes du point de vue de leur utilité pour le tourisme – le cas de l'Europe*, [in:] *Geography of tourism and recreation, XXIII International Geographical Congress*, Moskwa, pp. 60-64.
- Wykaz i klasyfikacja miejscowości turystycznych w Polsce*, 1965, 1968, [part 1], Departament Zagospodarowania Turystyki GKKFiT; [part 2] *Miejscowości o znaczeniu lokalnym*, Departament Urządzeń Sportowych i Turystycznych GKKFiT, Warszawa.
- WYRZYKOWSKA A., 1989, *Ważniejsze opracowania dotyczące typologii i klasyfikacji miejscowości wypoczynkowych w Polsce*, *Biuletyn Informacyjny Instytutu Turystyki*, vol. 16, no. 1, pp. 26-35.
- WYRZYKOWSKI J., 1975, *Walory wypoczynkowe środowiska przyrodniczego Polski w świetle aktualnego stanu badań*, Zeszyty Naukowe Instytutu Turystyki, no. 2/3.
- WYRZYKOWSKI J., 1980, *Wskaźniki optymalnej pojemności turystycznej obszarów wypoczynkowych*, *Ruch Turystyczny*, no. 1.
- WYRZYKOWSKI J., 1985, *Studia nad oceną walorów krajobrazowych Sudetów dla potrzeb turystyki*, [in:] *Warunki przyrodnicze rozwoju turystycznych form rekreacji*, ser. Monografie AWF Poznań, no. 209, pp. 235-249.
- WYRZYKOWSKI J., 1986, *Geograficzne uwarunkowania rozwoju urlopowej turystyki wypoczynkowej w Polsce*, Wrocław, Acta Universitatis Wratislaviensis, Studia Geograficzne, no. 44.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 1991, *Ocena krajobrazu Polski w aspekcie fizjonomycznym na potrzeby turystyki*, Instytut Geograficzny UW, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J., 1991, *Les problèmes du tourisme polonaise au tourant des années 80/90*, *Hommes et Terres*, no. 1, pp. 34-36.
- WYRZYKOWSKI J., 1992, *Geography of tourism at the Wrocław University*, [in:] J. Warszńska (ed.), *Scientific and didactic activity in Polish university centres on the Geography of Tourism*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, no. 86, pp. 175-179.
- WYRZYKOWSKI (ed.), 1997, *Koncepcja badań nad czasem wolnym mieszkańców Wrocławia i jego wykorzystaniem na rekreację i turystykę*, Wyd. AWF, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J., 1999a, *Strategia rozwoju produktu turystycznego na Dolnym Śląsku i Śląsku Opolskim*, *Turyzm*, vol. 9, no. 1, pp. 209-219.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 1999b, *Turystyka alternatywna jako ważny czynnik rozwoju turystyki przyjazdowej w Europie Środkowej i Wschodniej*, [in:] *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej*, vol. 5, Instytut Geograficzny UW, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 2000, *Studia nad czasem wolnym mieszkańców dużych miast Polski i jego wykorzystanie na rekreację ruchową i turystykę*, Wyd. AWF, Wrocław.

- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 2001, Zmiany modelu turystyki w ostatnim dziesięcioleciu, Instytut Geograficzny UWr, [in:] *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej*, vol. 6, Instytut Geograficzny UWr, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 2003, Problemy rozwoju ekoturystyki ze szczególnym uwzględnieniem obszarów górskich, [in:] *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej*, vol. 7, Instytut Geograficzny UWr, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J., 2005a, Czas wolny mieszkańców Wrocławia i jego wykorzystanie, *Turyzm*, vol. 15, no. 1/2, pp. 209-215.
- WYRZYKOWSKI J., 2005b, Geografia turystyki, [in:] J. Łoboda, P. Migoń (eds.), *Kierunki badań geograficznych ośrodka wrocławskiego*, Instytut Geograficzny i Rozwoju Regionalnego UWr, Wrocław, pp. 137-146.
- WYRZYKOWSKI J., 2005c, Wielokulturowe dziedzictwo Dolnego Śląska jako podstawa rozwoju turystyki etnicznej (sentymentalnej), [in:] B. Domański, S. Skiba (ed.), *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, vol. 2, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 127-133.
- WYRZYKOWSKI J., 2007a, Dorobek naukowy i planistyczny ośrodka wrocławskiego w zakresie turystyki, [in:] W. Kurek, M. Mika (ed.), *Studia nad turystyką. Tradycje, stan obecny i perspektywy badawcze*, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, Kraków, pp. 91-100.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 2007b, *Rola turystyki w gospodarce regionu*, WSH, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 2007c, Współczesne modele turystyki uzdrowiskowej w kontekście zrównoważonego rozwoju, [in:] *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej*, vol. 9, Instytut Geograficzny UWr, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 2008a, Turystyka w środowisku geograficznym, [in:] *Uwarunkowania rozwoju turystyki zagranicznej w Europie Środkowej i Wschodniej*, vol. 10, Instytut Geograficzny i Rozwoju Regionalnego UWr, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J. (ed.), 2008b, Urban tourism – present state and development perspectives, [in:] *Conditions of the foreign tourism development in Central and Ekstern Europe*, vol. 8, Instytut Geograficzny i Rozwoju Regionalnego UWr, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J., KLIMENTOWSKI K. (ed.), 2004, *Współczesne tendencje w turystyce i rekreacji*, Wyd. AWF, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J., MARAK J. (ed.), 2010, *Turystyka w ujęciu interdyscyplinarnym*, WSH, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J., MARAK J., MIKUŁOWSKI B., 1999, *Turystyka na Dolnym Śląsku i Śląsku Opolskim. Strategia rozwoju produktu turystycznego*, Stowarzyszenie na rzecz Promocji Dolnego Śląska, Wrocław.
- WYRZYKOWSKI J., WIDAWSKI K. (ed.), 2010, Conditions, state and development perspectives of business tourism, [in:] *Conditions of the foreign tourism development in Central and Ekstern Europe*, vol. 11, Instytut Geograficzny i Rozwoju Regionalnego UWr, Wrocław.
- WYSOCKI Z., 1964, *Zarys geografii komunikacji Polski i Europy*, Wrocław.
- ZAWILIŃSKA B., 2010, *Możliwości rozwoju turystyki w parkach krajobrazowych Karpat Polskich w świetle idei zrównoważonego rozwoju*, Monografie. Prace Doktorskie Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, no. 8.
- ZWOLIŃSKI A., 1992, *Ocena walorów turystyczno-rekreacyjnych sztucznych zbiorników (na przykładzie zbiorników nizinnych)*, Instytut Turystyki, Warszawa.
- ZYCH S., 1949, Meteorologia a turystyka, [in:] *Turystyka powszechna*, vol. 4, Nakł. Wydawnictw Komunalnych, Warszawa, pp. 789-796.
- ŻAKOWSKI W. (ed.), 1995, *Warszawa jako centrum turystyczne: raport o stanie turystyki*, Warszawa.
- ŻEBRAWSKI T., 1862, *Wykaz zdrojowisk lekarskich Galicji i Bukowiny ułożył... dla objaśnienia mapy tychże zdrojowisk*, Towarzystwo Naukowe Krakowskie, Kraków.
- ŻMUDA S., 1990, Waloryzacja środowiska przyrodniczego Polski dla potrzeb rekreacyjno-turystycznych, *Folia Turistica*, no. 1, pp. 117-131.